

“อย่างน้อยถ้าคนปลูกข้าว เก็บเข้ายุ้งฉาง
มีพักสวนครัวในบ้าน ไร่นามีสระน้ำขนาดเล็ก
ผลไม้แซมกันไป สร้างอาหารให้กับครัวเรือน
เรียกว่าประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้
น่าจะเป็นทางรอดของชุมชน”

สุวรรณ ใสตา
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอิเซ

สบายดี :) อิเซ | อิเซ

สบายดี :) อิเซ

เรื่อง : กฤตฤกษ์
ภาพ : กฤตพน พงศ์ศิริ-สิทธิ์

ตลอดระยะเวลาหลายปี ที่สำนัก 3 ขับเคลื่อนงาน โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง เรามุ่งสร้างวัฒนธรรมชุมชน ท้องถิ่นให้สามารถใช้ทุนและศักยภาพของตนเองอย่าง เต็มที่และสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการข้อมูลชุมชน ในหลากหลายด้าน รวมถึงกระบวนการสร้างผู้นำให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งถือเป็น 'แกน' และ 'กลไก' สำคัญ ในการเอาพื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา อันเป็นหนทาง ที่จะสามารถพัฒนาชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ภายใต้อัตลักษณ์และตัวตนของชุมชน

ดวงพร เฮงบุญพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
(สสส.)

สบายดี :) อีเซ

กฤตตฤณ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data
กฤตตฤณ.

สบายดี อีเซ.-- กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2560.
96 หน้า.

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. I. ชื่อเรื่อง.

338.4791

ISBN 978-616-393-093-4

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-393-093-4

พิมพ์ครั้งที่ 1

พฤษภาคม 2560

บรรณาธิการอำนวยการ

ดวงพร เสงบุญพันธ์

ฉัญญา แสงอุบล

สุวรรณ โสตา

บรรณาธิการ

กฤตพจน พงศ์ธิรประสิทธิ์

กองบรรณาธิการ

ยุภาพร แสงดารา

รุจิราพร สาแก้ว

ชัชฎาพร ณ บางช้าง

วรรณรัตน์ กล้าสมบัติ

ช่างภาพ

กฤตพจน พงศ์ธิรประสิทธิ์

ศิลปกรรม

พรทิวา ไวยครุฑธา

ออกแบบปก

ณัฐชา วิวัฒน์ศิริกุล

พิสูจน์อักษร

วรรณรัตน์ กล้าสมบัติ

ประสานงานการผลิต

รัชนี้ สงวนดี

จัดพิมพ์โดย

สำนักสนับสนุนสุขภาพะชุมชน (สำนัก 3)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

อาคารเรียนรู้สุขภาพะ เลขที่ 99/8 ซอยงามดูพลี

แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

โทรศัพท์ 02-343-1500 www.thaihealth.or.th

ดำเนินการผลิตโดย

หจก. จูซ อัพ มีเดีย แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น

เลขที่ 200 ซอยเอกชัย 46 ถนนเอกชัย แขวงบางบอน

เขตบางบอน กรุงเทพฯ 10150

ติดต่อ : juiceup.asia@gmail.com

สิ่งที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยสำนักสนับสนุนสุขภาพภาวะชุมชน (สำนัก 3) ทำมาตั้งแต่ปี 2552 จวบจนปัจจุบัน คือ การขับเคลื่อนงานในพื้นที่ต้นแบบ โดยใช้โมเดลตัวคุณ คือหนึ่งชุมชนต้นแบบ หรือที่เราเรียกว่า ศูนย์จัดการเครือข่ายสุขภาพภาวะชุมชน (ศจค.) ถ่ายทอดการเรียนรู้สู่ชุมชนเครือข่าย 20 แห่ง ซึ่งนอกจากการเข้าร่วมเรียนรู้แล้ว ยังผลักดันให้ชุมชนเครือข่ายจัดทำข้อมูล โดยมีทั้งการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน (RECAP) และจัดทำระบบฐานข้อมูลตำบล (TCNAP) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาผ่านข้อมูลโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนากิจกรรมต่างๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันไปพร้อมกันด้วย

ในกรอบการทำงานของ ศจค. เรายังคงไว้ซึ่ง 7+1 ประเด็นนโยบายสาธารณะเป็นแกนในการขับเคลื่อน เมื่อขับเคลื่อนมาจนได้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ คณะทำงานจึงพัฒนากลไกใหม่ อาทิ ศูนย์สนับสนุนวิชาการเฉพาะประเด็น (ศวฉ.) ศูนย์เรียนรู้เฉพาะประเด็น (ศร.) และศูนย์ประสานงานเฉพาะประเด็นและจัดการเรียนรู้ (ศปง.) กลไกเหล่านี้ขับเคลื่อนงานลงลึกในบางประเด็น เช่น การพัฒนาและสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาระบบการดูแลเด็กปฐมวัยโดยชุมชนท้องถิ่น การควบคุมยาสูบ การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลดอุบัติเหตุ การพัฒนาโภชนาการชุมชน ฯลฯ โดยยังคงใช้โมเดลตัวคุณด้วยเราเชื่อว่าการพัฒนาเรื่องหนึ่งจักส่งผลกระทบต่อสิ่งอื่น ๆ อย่างมีนัยยะสำคัญ อีกทั้งยังเป็นโอกาสที่เปิดกว้างให้ชุมชนท้องถิ่นที่เคียงข้างมาร่วมกับเรา ได้ทำงานต่อ หรือชุมชนท้องถิ่นที่ไม่เคยทำงานกับเรา ได้มีจุดร่วมและเริ่มต้นทำงานกับเราได้ โดยทั้งหมด แน่ใจว่าต้องการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นที่ แต่ที่สุดแล้ว ก็หวังว่าแรงกระเพื่อม จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายต่อไป

ตลอดระยะเวลาหลายปีที่สำนัก 3 ขับเคลื่อนงานโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง เรามุ่งสร้างวัฒนธรรม

ชุมชนท้องถิ่นให้สามารถใช้ทุนและศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการข้อมูลชุมชนในหลากหลายด้าน รวมถึงกระบวนการสร้างผู้นำให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งถือเป็น 'แก่น' และ 'กลไก' สำคัญในการเอาพื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา อันเป็นหนทางที่จะสามารถพัฒนาชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ภายใต้อัตลักษณ์และตัวตนของชุมชน

นอกจากนี้ ในห้วงปีที่ผ่านมา เรายังพบว่างานที่ดำเนินอยู่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งรัฐบาลไทยได้กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของทิศทางการพัฒนาประเทศไทย เมื่อมองตรงนี้ เราจะพบว่า จังหวะก้าวและทิศทาง การเดินของเราเป็นสิ่งที่ไม่ใช่แค่ประเทศไทยต้องการ แต่เป็นสิ่งที่โลกใบนี้ต้องการด้วย

งานพัฒนาที่เกิดขึ้น ต้องยกเครดิตให้แก่ทุนดั้งเดิมของชุมชน สิ่งที่สำคัญ 3 ทำ คือการเข้าไปต่อยอดงานที่ชุมชนทำอยู่ โดยสร้างการบูรณาการขึ้นภายใน ทั้งการจัดการคน ข้อมูล แผนชุมชนดั้งเดิม กลวิธีการทำงาน นโยบายสาธารณะ เมื่อมีข้อมูล มีแผน มีเป้าหมาย บวกกับงบประมาณ ก็ทำให้การทำงานนั้นงายขึ้น นอกจากนี้ สำนัก 3 ยังสร้างการบูรณาการร่วมระหว่างองค์กร ซึ่งเวลานี้ได้ลงนามข้อตกลง เพื่อผลักดัน 1 แผน 1 ตำบล ร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เชื่อว่าน่าจะลดปัญหาความซ้ำซ้อนของข้อมูลลง และส่งผลให้การผลักดันกิจกรรมพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ถึงที่สุดแล้ว สสส. โดยสำนัก 3 ก็ขอเป็นส่วนหนึ่งในการสานต่อเจตนารมณ์ของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่อยากเห็นประชาชนคนไทยมีความสุข สดชื่นสดใส รู้เท่าทันตัวเอง เท่าทันโลก มีทักษะ มีความรู้ในการสร้างชุมชนให้มีความสามัคคี ป้องกันสิ่งชั่วร้ายจากภายนอก เพื่อร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง มีสุขภาพที่ดีครบทั้ง 4 มิติ อันได้แก่กาย จิตใจ ปัญญา สังคม และปกป้องรักษาผืนแผ่นดินไทยให้มีความมั่นคงสืบไป

ดวงพร เฮงบุญพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาพภาวะชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

6 | บทนำ

‘อีเซ’

12 | ทำความรู้จักอีเซ

20 | สารพันการบริหาร

22 | บริหารจัดการน้ำ

24 | กองทุน สปสช.

26 | ศูนย์พัฒนาครอบครัว

28 | การจัดการขยะ

30 | ครบเครื่องเรื่องสุขภาพ

32 | รพ.สต.อีเซ

36 | หมู่บ้านจัดการตนเองบ้านแปะ หมู่ที่ 4

38 | เห็นนางฟ้าเศรษฐกิจ

40 | วิสาหกิจชุมชนสวัสดิการร้านค้าบ้านแปะ

42 | จิ้งหรีดจำ

44 | E-say salon

46 | สัมภาษณ์

48 | กลุ่มเย็บถุงมือ

51 | กลุ่มย้อมผ้ามะดันป่าทับโคลน บ้านหนองฮู หมู่ที่ 3

54 | การศึกษา วิชาชีวิต

56 | ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอีเซ

60 | เศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนเบญจมคามวิทยาประชาสรรค์

62 | เทียบป่าโนนใหญ่

64 | 5 ฐาน กระตุกต่อมคิด ชีวิตและป่า

70 | ผู้ด้วยธรรม

72 | ทฤษฎีใหม่

74 | ทฤษฎีใหม่ใจเกินร้อย

78 | น้ำหมักชีวภาพ

80 | ว่าด้วยสวัสดิการ

82 | กองทุนเสริมสร้างชีวิตและสวัสดิการชุมชน

86 | กิน อยู่ ที่อีเซ

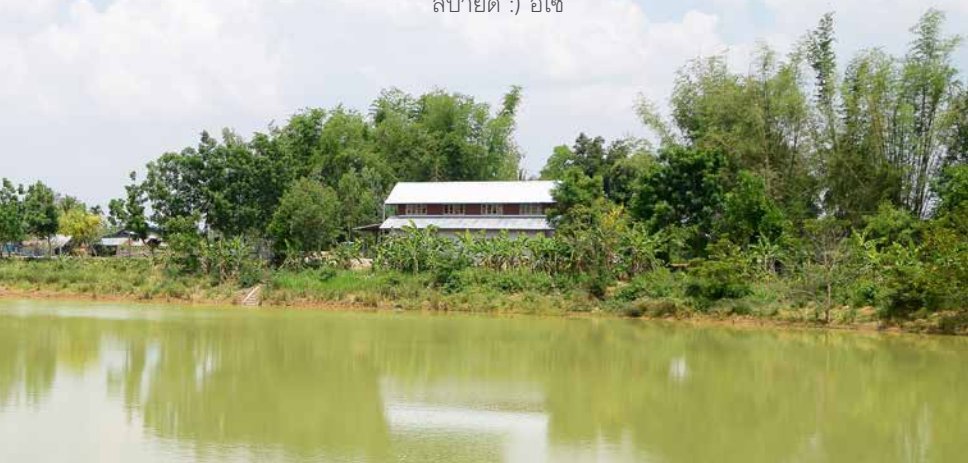
88 | โสมสเตย์แม่यरรอง

90 | โสมสเตย์แม่่งเขาวัว

92 | โสมสเตย์อนุสรธา

94 | บทส่งท้าย

‘สบายดี :) อีเซ’

บทนำ

‘ฮีช’

Introduction

หัวลำโพงกลายเป็นสถานที่แปลกตา นับตั้งแต่ราคาเครื่องบินพาณิชย์ถูกลงและมีปลายทางหลากหลาย สนามบินดอนเมืองเหมือนกระจัดที่รองรับผู้คนจากทุกสารทิศ เดินทางจากเมืองหลวงกลับภูมิลำเนาได้ภายในหนึ่งหรือสองชั่วโมง นี่เป็นเรื่องจริงของทศวรรษนี้

ส่วนราคานั้นหรือ พุดแล้วจะหาว่าเป็นตลกคาเฟ่ ถ้าวางแผนดี มีวันเวลาในใจล่วงหน้า สักเดือนหรือหลายเดือน เครื่องบินราคาถูกเสียยิ่งกว่ารถไฟ ใครเล่าจะไม่ขึ้น

(จากซ้าย) รุจิราพร สาทแก้ว และยุภาพร แสงดารา

หัวลำโพงจึงกลายเป็นสถานที่ที่ย้อนรำลึกความหลัง ไม่อยากพูดแต่ก็ต้องพูด น่าเสียดายที่รถไฟไทยก้าวไม่ทันวิถีชีวิตของคนไทย ขนส่งระบบรางหยุดนิ่งมาเนิ่นนาน ด้วยเหตุผลสารพัดที่พูดแล้วก็กลัวว่าจะโดนฟ้องหมิ่นประมาท ผมเลยขอไม่ประมาทด้วยการไม่พูดถึงประเด็นนั้น

วันดีคืนดีซีพีจรถเช่า มีเหตุให้ไปจังหวัดศรีสะเกษ ที่นั่นไม่มีเครื่องบินพาณิชย์ไปลงเห็นที่ต้องนั่งรถทัวร์ แต่แล้วปลายสายนำเสนอทางเลือกเป็นรถไฟขบวนใหม่สายอีสาน อย่างที่เห็นแชร์กันในโลกโซเชียล ผมเห็นดีเห็นงามยิ่งเพิ่งเปิดระบบจองตั๋วออนไลน์ยิ่งเข้าทางเลยจัดแจงจองรถด่วนรอบดึก ซึ่งออกเดินทางตอน 21.30 น. โดยการรถไฟสัญญาว่าจะพาผมไปถึงสถานีศรีสะเกษเวลา 6.41 น.

มือใหม่ทะเล่อทะล่าไปขึ้นรถไฟไกลถึงหัวลำโพง ทั้งที่ไปขึ้นที่ชุมทางบางซื่อใกล้บ้าน

กว่าเป็นไหนๆ นี่เป็นเพราะความคุ้นชินโดยแท้ ไปถึงอั้งนิดหน่อย เพราะเจอรถไฟขบวนเดิมที่คุ้นเคย ไม่โฉลเหมือนในโซเชียล เมื่อถามนายสถานีจึงกระจ่างว่าครึ่งหน้าให้จอดรด่วนพิเศษ

ผมจองชั้นหนึ่ง ห้องส่วนตัวมีเตียงบนเตียงล่าง เลือกลงล่างเพราะไม่นิยมความสูงนี้กระมังตัวถึงสูงแค่เฉียด 170 เซนติเมตร เตียงล่างมีผ้าปูพร้อมหมอนและผ้าห่ม เตียงบนไม่ได้ปูไว้ สันนิษฐานว่าชีวิตคงจะดี เพราะไม่มีใครมาแชร์ห้องด้วย ผมอาจนอนกรนก็ได้ใครจะรู้

ถึงตรงเวลาใหม่ยังไม่รู้ แต่ออกตรงเวลาค่อนข้างแน่ รถเคลื่อนตัวออกจากชานชาลาห้องอยู่ตอนท้ายของตู้รถไฟ พนักงานมาตรวจตั๋ว มีองบคล้ายคิมจั๊บบตั๊วจนเป็นรูเวลาขยับกับกับอากาศจะเกิดเสียงจ๊อบจ๊อบ ผมชอบเสียงแบบนี้

รถไฟเคลื่อนตัวเชิงช้า เพราะในกรุงเทพฯ มีสถานีจอดค่อนข้างมาก ผมไม่ได้ซีเรียสปล่อยให้เจ้าหน้าที่ทำงานไป ไว้พบกันอีกทีเมื่อรถวิ่งมาถึง จากนั้นจัดแจงตั้งนาฬิกาปลุกก่อนเวลาถึงเล็กน้อย ยังไม่ทันออกจากกรุงเทพฯ ผมก็หลับแล้ว

ตื่นมาอีกทีหกโมงเช้า ได้ยินเสียงนายสถานีมาเคาะห้อง ประตูปิดล็อกแน่นหนาฟังไม่ได้ศัพท์เท่าไร ผมเปิดแผนที่ถูกเกิลตรวจสอบ พบว่าเข้าเขตศรีสะเกษแล้วจึงเตรียมตัว รลหยุดที่สถานีอุทุมพรพิสัย ผมเปิดประตูออกไปเจอแม่บ้าน หรือจะเรียกว่าแม่รถไฟดี ถามเธอว่าสถานีหน้าไซศรีสะเกษหรือไม่

“แม่แล้ว” เธอตอบ

แม่แบบติดสำเนียงท้องถิ่นโดยแท้ ลากหางเสียงนิดหน่อย ผมดูเวลา ซ้ำกว่ากำหนดการเพียงสิบกว่านาทีเท่านั้น ถือว่าน่าพึงพอใจ

ถีบตัวเองลงจากรถไฟในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย แม้แต่น้อย ผมส่งข้อความหา พี่ยู-ยุทธพร แสงดารา ผู้ที่จะมารับผมเพื่อเดินทางต่อไปยังตำบลอีเซ ชื่อแปลกดีไหมล่ะ

พี่ยูออกเดินทางมาแล้ว ผมรออยู่แค่สิบนาที่เท่านั้น นอกจากพี่ยู ยังมี พี่อ้อ-รุจิราพร สากแก้ว มาด้วย เราเดินทางกันต่อทันที ตำบลอีเซอยู่ห่างจากสถานีรถไฟศรีสะเกษประมาณ 40 กิโลเมตร ระหว่างทางผมถึงได้รู้ว่าตำบลอีเซอยู่ในอำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ ซึ่งเป็นรอยต่อของจังหวัดสุรินทร์ หากลงสถานีอุทุมพรพิสัย จะร่นระยะทางได้กว่า 20 กิโลเมตร ผมพลาดอีกแล้ว

เส้นทางหลักศรีสะเกษไปอำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณราบเรียบดี สี่เลนกว้างขวาง หาดเหลือสองเลนสวนกันเมื่อไร นั่นคือใกล้ถึงตำบลอีเซ ทั้งพี่ยูและพี่อ้อบอก ที่นี่เป็นตำบลเล็กๆ มีประชากรแค่ 3,007 คน

เท่านั้น โดยคนอีเซทำงานกันเป็นหลัก ความ
โชคดียังแรกคือมีแหล่งน้ำธรรมชาติอย่าง
ห้วยทับทันพาดผ่าน ความโชคดียังที่สอง
คือนายกองค้การบริหารส่วนตำบลอีเซคิดค้น
หาทางเอาน้ำจากลำห้วยมาใช้ในแปลงเกษตร
ได้ แต่ก็มี ความโชคร้ายในเวลานี้ คือราคาข้าว
ไม่ดีเอาเสียเลย

กระนั้นผู้คนที่นี้ถือว่าอยู่ดีมีสุข อย่างน้อย
ก็มีแหล่งน้ำสำรองในยามที่ฝนฟ้าไม่เป็นใจ
ทำให้ปลูกพืชระยะสั้นหลังฤดูเก็บเกี่ยวได้
ทั้งยังสามารถหาปลาในลำน้ำ และเก็บของป่า
ทำกินตามประสา ด้วยพื้นเพชีวิตของคนอีसान
ผูกพันกับแหล่งน้ำ เมื่อมีน้ำ ย่อมนำมาซึ่ง
ปากท้องและรอยยิ้ม

ที่อ้อเสริมว่า นอกจากน้ำแล้ว ป่าที่นี้ยัง
อุดมสมบูรณ์ แต่ในความสมบูรณ์ก็มีความเสี่ยง

เพราะผู้คนต่างจต้องแสวงหาประโยชน์
วันดีคืนดีที่ผู้คนหลับไหล ไม้พะยุงถูกตัดและ
ลักลอบนำออกจากป่า เหลือเพียงตอให้ชาวบ้าน
ดูต่างหน้า การต่อสู้เกิดขึ้นมานานแล้ว
และยังคงอยู่ตราบนาน

เรื่องราวหลากหลายหล่นไปตามทาง
ขณะที่เราเข้าไปใกล้จุดหมายมากขึ้นเรื่อยๆ
ระยะทาง 40 กิโลเมตรอันตรธานหายไป
ในระยะเวลาอันสั้น พืชเทียบรถหน้าโฮมสเตย์
เพื่อให้ผมแวะเก็บของและอาบน้ำท่า ก่อนไป
ทำความรู้จักกับตำบลอีเซแบบเจาะลึก แต่
เท่าที่ผมฟังมา ก็ชวนให้รู้สึกเชื่อแล้วว่า
ตำบลนี้มีของดีอยู่มาก

ผมขอเอาตัวผ่านน้ำลึกครู่หนึ่ง กินข้าวเช้า
สักหน่อย แล้วค่อยเดินทางต่อ ผมว่าน่าจะ
สนุกแน่...

ทำความรู้จักอีเซ

Get to know E-say

หลังอาบน้ำ ผมตรงมาที่โต๊ะอาหาร
สิ่งหนึ่งซึ่งเป็นความเข้าใจแบบผิดๆ คือการ
คิดว่าคนอีสานกินข้าวเหนียว มาถึงที่นี่จึงรู้ว่า
ไม่เป็นเช่นนั้นทั้งหมด เพราะคนศรีสะเกษกิน
ข้าวสวยเป็นหลัก ข้าวเหนียวนี้แค่พระรองเท่านั้น
อืมท้องแล้ว ผมรอพี่ยกับพี่อ้อมารับ เรา
ตรงเข้าองค์การบริหารส่วนตำบลฮีเซกันก่อน
เพื่อไปพบกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
ฮีเซ ผมถามพี่ยว่า นายกะ เป็นคนพื้นที่หรือไม่
พี่ยตอบว่า “แมน”

สุวรรณ โสดา

สำนักงาน อบต.อีเซ อยู่ริมถนนหลวง เป็นอาคารชั้นเดียวขนาดเล็ก อยู่ภายใต้เงา ของต้นฉำฉาที่ดอกกำลังชูช่อและร่วงหล่นไป บ้างแล้ว คนที่นี่เรียกต้นฉำฉา แต่คนภาคกลาง อย่างผมเรียกต้นจามจุรี กิ่งก้านของมันช่วย ให้ร่มเงา ลดตึกหรือความรุนแรงของแสงแดด เดือนเมษายน

ที่ยุเดินนำผมเข้าไปที่ห้องของ สุวรรณ โสตา นายกองค้การบริหารส่วนตำบลอีเซ ผมพบชายร่างท้วมผิวคล้ำตามแบบฉบับ คนพื้นถิ่นนั่งจมกกองแฟ้มอยู่ นายกฯ สุวรรณ นี้เองที่พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนตำบลอีเซ ด้วยการเสกน้ำจากห้วยทับทันเข้าสู่แปลงเกษตร ของชาวบ้าน โดยนับตั้งแต่มีการเลือกตั้ง แกได้เป็นนายกองค้การบริหารส่วนตำบลอีเซ มาทุกสมัย เรียกว่าชนะใจคนที่นี่เสมอมา

ตำบลอีเซมี 12 หมู่บ้าน ประชากร 3,007 คน ทั้งหมดมีชาติพันธุ์ลาว ที่ผมต้อง บอก เพราะจังหวัดศรีสะเกษประกอบด้วย 4 ชาติพันธุ์ คือ ลาว เขมร ส่วย และเยอ เป็น ความรู้ใหม่สำหรับผมจริงแท้ สำเนียงของ คนที่นี่จะออกเสียงสั้น ห้วน ผิดกับอีสาน ตอนกลางที่ลากยาว และมีจังหวะเนิบช้ากว่า

นายกฯ สุวรรณเป็นคนบ้านอีเซ หมู่ที่ 5 วิธีชีวิตผูกพันกับเกษตรกรรม เคยเฝ้ามองดู พื้นที่ แล้วพยายามคิดว่าทำอย่างไรจะเอาน้ำขึ้นมาใช้ได้ แกเปรียบเปรยว่าเหมือนหมา เห็นปลากะป๋อง แต่เปิดกินไม่ได้

คนอีเซทำนาตามฤดูกาล เมื่อมีน้ำจาก ห้วยทับทัน ชาวบ้านจึงได้ทำนาปรังด้วย ส่วน พื้นที่ตอนปรับไปทำไร่มันสำปะหลัง ซึ่งมีทั้ง แบบที่ทำประจำ และแบบที่พวกเขาเรียกกันว่า ‘มันปรัง’ คือปลูกในช่วงหลังเก็บเกี่ยวข้าว

นอกจากนี้ยังมีพืชเศรษฐกิจอย่างอ้อย ที่นายกฯ สุวรรณเล่าว่า มาตามกระแสของ น้ำตาลมิตรผล ซึ่งส่งคนเข้ามาหาเครือข่าย เพื่อทำเกษตรพันธสัญญา โดยมีโรงหีบอ้อย อยู่ที่อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ แต่เนื่องจากโรงหีบอยู่ไกล และไม่มีรถมารับผลผลิต เกษตรกรต้องแบกรับต้นทุนขนส่งเพิ่มขึ้น เป็นเหตุให้อ้อยกับอีเซไม่ค่อยเป็นมิตรกัน

“ผมเองมองว่าอ้อยไม่เหมาะกับพื้นที่ ดาบลิเซ ตอนนี้อยู่แค่ไม่ถึง 20 ไร่ แล้วก็มีการพาราอีกประมาณ 300 ไร่ได้ ส่วน มันสำปะหลังมีอยู่ราว 500 ไร่ และข้าว มีหอมมะลิเป็นหลัก ไรซ์เบอร์รี่ประปราย รวมกัน มากกว่า 2,000 ไร่” นายกฯ สุวรรณเล่า

ผมถามนายกฯ สุวรรณว่า ราคาข้าว ปัจจุบันตกต่ำแบบนี้ ชาวบ้านมีปัญหาไหม แกตอบว่า ณ วันที่สัมภาษณ์คลุกคลี แทบไม่มี บ้านไหนที่ไม่เป็นหนี้ เจ้าหนี้สี่เขี้ยวเข็มอย่าง ธ.ก.ส. นั้นชาวบ้านคุ้นเคยดี กู้ยืมมาหมุนเวียน

กันในครัวเรือน ข้าวราคาตก แต่ปุ๋ยราคา เท่าเดิม โหนดจะแรงงานและค่าเช่ารถเกี่ยว ลำพังข้าวอย่างเดียวอยู่ไม่ได้แน่นอน ต้องอาศัยลูกหลานไปทำงานต่างถิ่น ช่วยส่งเงิน มาพุงครอบครัว

นอกจากธนาคารสี่เขี้ยวเข็มแล้ว ยังมี กองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเกือบทุกบ้านกู้หมุนเวียน แต่ความจริงนั้นโหดร้าย ด้วยคนจำนวนไม่น้อย กู้มาทำประโยชน์ในปีแรก พอปีที่สองก็หาเงิน มาส่งคืนเพื่อกู้ต่อ ทำให้เงินที่กู้มาเป็นประโยชน์ เฉพาะก้อนแรก ส่วนก้อนต่อมาเข้าสู่วงจรของการแก้หนี้อย่างเดียว คนที่มีภูมิคุ้มกัน หาทาง เลี่ยงหนี้สินได้ จึงจะรอดในทุกภาวะเศรษฐกิจ

สำหรับทางออกของปัญหานี้ นายกฯ สุวรรณมองว่า หากตัดวงจรปุ๋ยเคมีได้ จะ เป็นการเริ่มต้นที่ดี เดียวนี้ชาวบ้านหลายคน เริ่มตระหนักถึงผลเสีย เพราะมีคนเป็นโรค ไหลตาย และโรคระบบทางเดินหายใจ จากนั้น ค่อยเพิ่มองค์ความรู้อื่นเข้ามา

“อย่างน้อยถ้าคนปลูกข้าว เก็บเข้าถังฉาง ปลูกผักสวนครัวในบ้าน ไร่นามีสระน้ำขนาดเล็ก ผลไม้แซมกันไป สร้างอาหารให้ครัวเรือน คือประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็น่าจะเป็นทางรอดของชุมชน แต่เหมือนตกลงร้าย ด้วยทางนี้เหมาะกับคนมีอันจะกิน ไม่มีภาระมาก แต่การปรับเปลี่ยนไม่ต้องทำทีเดียว แบ่งพื้นที่ทดลองดู เราจะมีให้” นายกฯ สุวรรณอธิบาย

วันนี้มีนโยบายจากภาครัฐเรื่องการทำนาแปลงใหญ่ เน้นให้เกษตรกรรวมกลุ่มช่วยเหลือกัน ลดต้นทุนการผลิต คัดเลือกพันธุ์ข้าวที่มีมูลค่าทางการตลาด แล้วรวมกันขาย แทนการแยกขายให้โรงสี ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องอาศัยวินัย ตั้งแต่ระบบการผลิตไปจนถึงการทำตลาด และจะยั่งยืนมากขึ้น หากสร้างแบรนด์ข้าวของตัวเองได้

ผมผ่านเข้ามาในตำบล เห็นคนเลี้ยงวัว และควายกันมาก นี่เป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของชุมชน เรียกว่าเป็นอาชีพเสริม ช่วงไหนวัวราคาดี เกษตรกรก็ปลดปล่อยภาระหนี้สินไปได้บ้าง

ส่วนเรื่องคนไหลออกนอกพื้นที่ นายกฯ สุวรรณเห็นว่าเป็นเรื่องปกติ วัฏจักรของคนส่วนใหญ่เคยผ่านชีวิตในกรุงเทพฯ มาแล้ว ทั้งนั้น แม้หลังปี 2540 หลายคนกลับบ้าน มาทำเกษตร หวังยืนด้วยลำแข้ง แต่พอถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน ก็กลับเข้ากรุงเทพฯ อีก เรียกว่าเป็นห่วงชีวิตหนึ่งของคนชนบท ไม่ว่าจะที่ใดของประเทศ

“ไม่ใช่เรื่องไม่ดีนะ กรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางความเจริญ เมื่อเมืองกระจายความเจริญออกไปไม่ได้ คนก็ต้องเป็นฝ่ายพุ่งเข้าหา อย่างน้อยเมื่อถึงเวลา พวกเขา ก็กลับมาพร้อมทักษะ อย่างเช่นการตัดเย็บ ชาวบ้านรับงานตัดเย็บถุงมือจากโรงงานมาทำที่บ้าน กระจายแทบทุกหมู่บ้าน สร้างรายได้เป็นกอบเป็นกำ” นายกฯ สุวรรณขยายความ

จากเรื่องปากท้อง ชัยพมาที่เรื่องสุขภาพชุมชน ตำบลอีเซมิโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอีเซ โดยมี อสม.เป็นกลไกเสริมงานเชิงรุก ส่วนงานไหนเกินความสามารถ ทาง อบต.อีเซจะจัดรถรับส่งฉุกเฉินสายตรง 1669 เพื่อพาผู้ป่วยไปส่งโรงพยาบาล

โพธิ์ศรีสุวรรณ ซึ่งอยู่ห่างจากตำบลประมาณ 6 กิโลเมตร

นายกฯ สุวรรณเล่าติดตลกว่า คนแถบนี้พอหาเงินมาได้ ดีใจก็ดื่มเหล้า เสียใจก็ดื่มเหล้า หากแก้พฤติกรรมเสียได้ ปัญหาสุขภาพน่าจะลดลง ทาง อบต.จึงร่วมกับทุกภาคีเครือข่ายในตำบล องค์กรจัดงานบุญ และงานศพปลอดเหล้า แต่ปัญหาที่มาเหนือเมฆจริงๆ คือการเสพและขายยาบ้า ซึ่งเป็นปัญหาร่วมกันของหลายอำเภอ นักค้าใช้จุดอ่อนของเยาวชนทำให้พวกเขาตกเป็นทาสยา โดยที่ผ่านมา อบต.พยายามหากิจกรรมกีฬา และให้ทุกภาคีช่วยกันสอดส่องพฤติกรรม

พูดถึงเยาวชน ในพื้นที่ตำบลอิเซมีโรงเรียน 2 แห่ง คือโรงเรียนบ้านอิเซ เป็นโรงเรียนขยายโอกาส สอนตั้งแต่อนุบาล 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับโรงเรียนเบญจคามวิทยาประชาสรรค์ ที่ก่อตั้งโดยชาวบ้านจาก 5 หมู่บ้าน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 และยังมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถึง 4 แห่ง ซึ่งได้รับการถ่ายโอนมาจากพัฒนาชุมชน 1 แห่ง กรมการศาสนา 2 แห่ง และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือ สปช. อีก 1 แห่ง

ตำบลอิเซยังเด่นเรื่องทรัพยากรป่าไม้ ที่ได้รับการประกาศเป็นเขตป่าสงวนตั้งแต่ปี 2514 โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศ ซึ่งมีเนื้อที่รวม 20,000 ไร่ ทับพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน เป็นเหตุให้ต้องเรียกร้องความชอบธรรม ส่วนไหนชาวบ้านมีเอกสารสิทธิ์ก็ดำเนินการออกโฉนด ส่วนไหนไม่มี แต่ถือครองทำประโยชน์กันมานาน ก็ออกเป็นพื้นที่ ส.ป.ก. เหลือเนื้อที่ป่าจริง 2,040 ไร่ ชื่อทางการคือ

ป่าสงวนแห่งชาติโนนลาน แต่ชาวบ้านเรียกว่าป่าชุมชนโนนใหญ่

เมื่อมีป่า ชาวบ้านก็มีอาหารตามฤดูกาลอย่างเห็ดโคน ปีหนึ่งคิดเป็นมูลค่าหลายล้าน รวมถึงพืชจำพวกมัน และแมลงต่างๆ โดยที่ผ่านมาอบต.อิเซจัดระเบียบด้วยการทำแนวกันไฟ ถนนรอบป่า นอกจากป่าผืนนี้ นายกฯ สุวรรณบอกว่า ยังมีป่าบุ่ง ป่าทาม ที่อยู่ติดลำน้ำห้วยทับทัน อีกประมาณ 800 ไร่ เป็นจุดแข็งอีกอย่างหนึ่งของตำบลอิเซ

“ป่านี้ได้ดินมีหินลูกรัง ซึ่งถูกขุดไปใช้ประโยชน์ จนชาวบ้านเริ่มตระหนกว่าถูกปล้น พวกนายทุนก็จ้องตาเป็นมัน หากคนมาแก่งยางที่ปลูกร่ม ยูคาลิปตัส เพื่อให้ป่าเสื่อมโทรมแล้วจะได้ขอสัมปทาน ชาวบ้านไม่ยอม เฝ้าไล่ต่อสู้มาตั้งแต่ปี 2528 ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งถูกจับขึ้นศาล ลู้กันจนหลุดมา ชาวบ้านประกาศขอรักษาป่าเอง จึงตั้งคณะกรรมการรักษาป่าดูแลฟื้นฟูป่า พร้อมตั้งกฎกติกาการใช้ประโยชน์ จนออกมาเป็นสโลแกน ‘ขุดมันให้ถมเหง้า เห็ดเผาจางไว้ ไม้ตายทำพิน แล้วป่าจะยืนคนจะยัง’ จากนั้นปลูกร่มจัดสำนึกให้เยาวชนโดยใช้ป่าเป็นห้องเรียนธรรมชาติ กระทั่งเกิดเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องป่าในโรงเรียนบ้านอิเซ โรงเรียนบ้านเสียว จนเด็กชิมชั้ สืบกันรุ่นต่อรุ่น สามารถถ่ายทอดออกมาผ่านเรียงความที่ได้รับรางวัลจากหน่วยงานต่างๆ รวมถึงเป็นมัคคุเทศก์นำเดินป่าได้คล้องแคล่ว” นายกฯ สุวรรณอธิบาย

ผมฟังแล้วรู้สึกตื่นเต้นขึ้นมาทันที ต่อมาความอยากรู้กระตุ้นให้สองเท้าเริ่มก้าวเดินเพื่อไปดูให้เห็นกับตาว่าของจริงเป็นเช่นไร ผมไม่รบกวนเวลานานยกฯ สุวรรณแล้ว ขอตัวออกเดินทางต่อกันเลย...

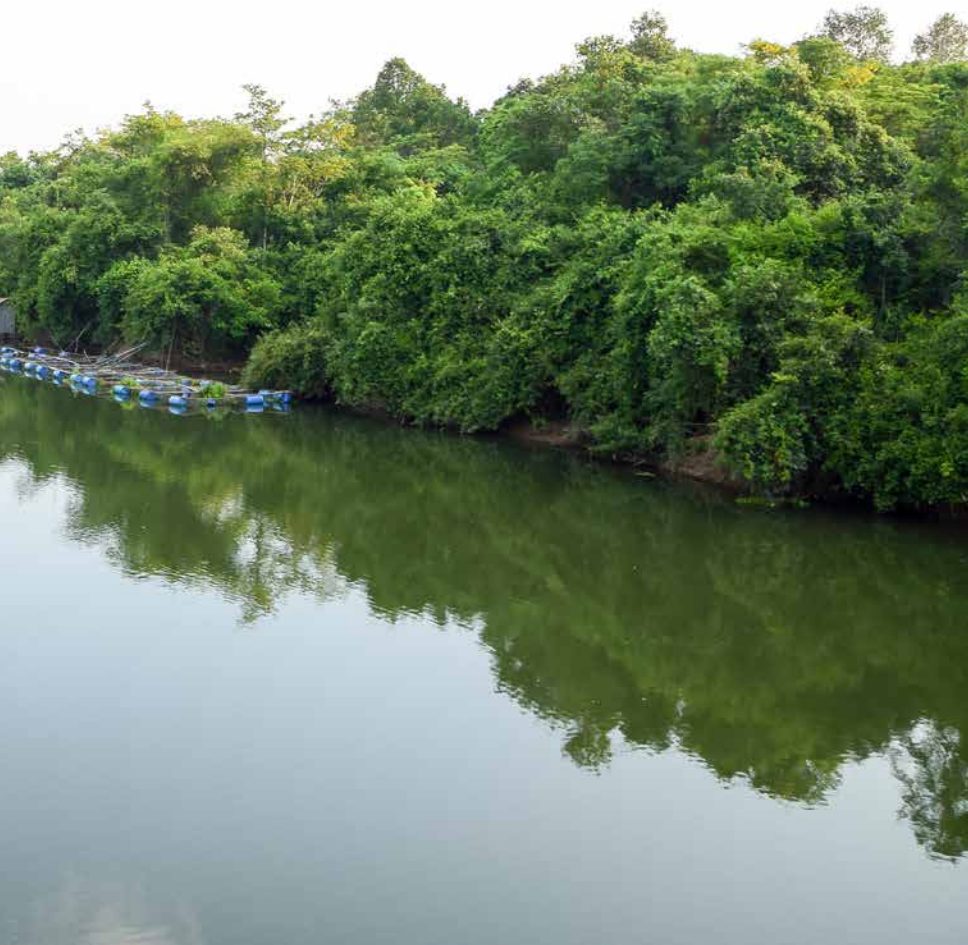

สารพันการบริหาร

Management

จุดแรกที่ผมจะไป คือสถานีสูบน้ำ บริเวณ
ลำน้ำห้วยทับทัน ที่เปรียบดั่งเส้นเลือดใหญ่
ของคนตำบลอีเซ ผมว่าน่าจะใช้เวลาไม่นาน
เพราะนายกฯ สุวรรณบอกเล่าเรื่องราวไว้แล้ว
จากนั้นค่อยกลับมาที่สำนักงานองค์การ
บริหารส่วนตำบลอีเซ เพื่อพบกับปลัด
ตามนัดหมาย ก่อนเดินต่อไปยังโรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพตำบลอีเซที่ร่วอยู่ติดกัน...

บริหารจัดการน้ำ

เดินทางมาค่อนข้างไกล จุดหมายแรกคือคลองตาบที่ไหลผ่านพื้นที่เกษตรกรรม ที่มีประวัติเนิ่นนาน โดยนายกฯ สุวรรณเสาว์ว่า ช่วงปี 2543 ที่เข้ามาเป็นสมาชิก อบต.อีเซ ก็มีคลองนี้อยู่แล้ว ระยะทาง 3 กิโลเมตร แต่สภาพชำรุดทรุดโทรม ได้ใช้งานเพียง 2 ปี เท่านั้น คลองนี้เลยไม่ต่างจากคลองคอย เพราะต้องคอยน้ำ กระทั่งได้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จึงจัดการซ่อมคลองตาบให้ใช้งานได้อีกครั้ง แล้วใช้สถานีสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าสูบน้ำจากห้วยทับทันลงสู่คลอง

เส้นทางของลำน้ำห้วยทับทัน เริ่มต้นในจังหวัดสุรินทร์ ที่อำเภอกาบเชิง ผ่านบัวเชด สังขะ ศรีณรงค์ สีขรภูมิ ลำโรงทาบ โนนนารายณ์ รัตนบุรี เข้าสู่จังหวัดศรีสะเกษ ที่อำเภอปราสาท แล้วไหลต่อไปยังห้วยทับทัน เมืองจันทร์ โพธิ์ศรีสุวรรณ บึงบูรพ์ และราษีไศล โดยมีฝายราษีไศลคอยช่วยกักน้ำ ก่อนปล่อยลงสู่แม่น้ำมูล รวมระยะทาง 190 กิโลเมตร

อย่างที่นายกฯ สุวรรณเสาว์ว่า มองน้ำผ่านไปเหมือนหมามองปลากระป๋อง กระทั่งได้มาบริหารตำบล ความคิดผันน้ำจากลำน้ำห้วยทับทันมาใช้ก็เริ่มตะกายจากฝันสู่ความจริง โดยใช้เงินสะสมที่มีอยู่ 6.9 ล้านบาท ขุดวางท่อพีวีซีจากลำน้ำห้วยทับทัน ไปยังบ้านหนองหนัก หมู่ที่ 6 ระยะทางทั้งสิ้น 3.5 กิโลเมตร โดยวางท่อ 3 ช่วง ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางเรียงกันไปตั้งแต่ 12 นิ้ว 10 นิ้ว และ 8 นิ้ว ระหว่างทางก็ต่อท่อข้างปลาออกไปยังแปลงเกษตร และมีประตูน้ำหลายจุดเพื่อบังคับทิศทางการไหลของน้ำ

งบประมาณที่มีอยู่ทำได้เพียงวางระบบท่อ นายกฯ สุวรรณจึงทำเรื่องไปยังภาครัฐเพื่อขอสถานีสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า ซึ่งได้รับการตอบรับมา 2 ตัว รวมกับของเก่าดั้งเดิมตั้งแต่มีแค่คลองตาบเป็น 3 ตัว

เริ่มวางระบบน้ำมาตั้งแต่ปี 2548 ถึงตอนนี้ครอบคลุมประมาณร้อยละ 70 ของพื้นที่ เมื่อมีน้ำ เกษตรกรจึงทำนาได้สบายใจ และบางปีที่น้ำไม่ขาดแคลนก็ทำนาปรังได้หลายจุด ส่วนพืชระยะสั้นอย่างผักสวนครัวนั้นทำได้แน่นอน

สรพงษ์ เพชรินทร์

ผมมาถึงสถานีสูบน้ำ และได้พบกับ สรพงษ์ เพชรินทร์ เจ้าหน้าที่ประจำสถานี เขานำผมไปดูสถานีสูบน้ำ ลักษณะเป็นแพ ลอยอยู่ในลำน้ำห้วยทับทัน ปัจจุบันเปิดใช้งาน อยู่ 2 สถานี ส่วนตัวเก่าปลดประจำการไปแล้ว

สถานีหนึ่งสูบน้ำลงคลองดาบที่ผมแวะ จุดแรก อีกสถานีสูบน้ำผ่านท่อพีวีซีใหม่ที่ต่อ ไปลงท่อพญานาค ซึ่งเป็นท่อยื่นออกมาจาก ที่นา นอกจากใช้ในการเกษตรแล้ว ยังใช้สำหรับ อุปโภคบริโภคด้วย อย่างที่บ้านหนองหนัก หมูที่ 6 จะมีบ่อกัก โดยทำประปาจากบ่อกักนี้ เพื่อจ่ายน้ำให้หมูที่ 4 หมูที่ 6 และหมูที่ 12

นี่เป็นความภาคภูมิใจหนึ่งของคนตำบล อีเซ่ที่มีความพร้อมเรื่องน้ำ สามารถทำกินได้ ปีไหนน้ำเยอะแล้วอยากทำนาปรังก็ทำได้ แต่ที่สรพงษ์บอกว่าอย่าพร้อมใจกันทำ ทั้งหมด เพราะเคยมีประสบการณ์จากครั้งที่ สูบจนน้ำแห้ง จึงขอความร่วมมือให้หันไป ปลุกพีซีใช้น้ำน้อยบ้าง เช่น ถั่ว

ก่อนที่สรพงษ์จะเข้ามาทำหน้าที่ดูแลเปิด ปิดน้ำ งานนี้เคยเป็นของเกษตรกรที่ตั้งกลุ่ม ดูแลกันเอง แต่ติดปัญหาเรื่องการซ่อมแซม และค่าไฟฟ้าที่สูงเอาการ ทาง อบต.อีเซ่

เลยดึงกลับมาจัดการ

เมื่อเกษตรกรต้องการใช้น้ำ ขั้นตอน คือไปที่ อบต.อีเซ่ เพื่อทำเรื่องขอซื้อน้ำ ในราคาชั่วโมงละ 90 บาท จากนั้นที่สรพงษ์จะ ดำเนินการเปิดน้ำให้ และสำหรับเกษตรกร ที่ไม่มีท่อพญานาคอยู่ในที่ดินของตัวเอง สามารถรวมกลุ่มกับคนที่มี แล้วเปิดน้ำผ่าน กันมา หรือนำท่อไปต่อพ่วงก็ได้

ผมถามที่สรพงษ์ถึงช่วงที่งานชุกที่สุด ได้รับคำตอบว่าเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และในช่วงนาปรัง คือเดือนธันวาคมถึง มกราคม

ถ้าหน้าขนาดนี้ ชลประทานจังหวัด ศรีสะเกษจึงให้ตำบลอีเซ่เป็นต้นแบบ โดย สูบน้ำจากห้วยทับทัน วางท่อคู่ขนานไปกับ ถนน เพื่อทำประปาจ่ายให้อีก 4 ตำบลของ อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ

ผมนึกถึงคำพูดของนายฯ สุวรรณ เรื่อง หมาเห็นปลากะปอง สงสัยว่าคงฟังเพลง บ่าววีมาแล้วอิน ผมมองสายน้ำที่ไหลไปตามกระแส วันนี้นักอีเซ่ไม่ต้องมองลำน้ำ ไหลผ่านเลยไปเพียงอย่างเดียวแล้ว...

กองทุน สปสช.

พยอม จำปาขีด

ผมกลับมาที่ห้องประชุมของ อบต.อีเซ เพื่อพบกับ พยอม จำปาขีด ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลอีเซ ซึ่งเป็นคนอำเภอโนนคูณ แต่โยกย้ายมาอยู่อำเภอภูสิงห์ แล้วมาทำงานที่อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ วนเวียนอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ ถือว่าได้ทำงานรับใช้ถิ่นกำเนิดเหมือนกัน

ผลนอกเรื่องไปหน่อย เลยรีบกลับมากองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลอีเซ หรือกองทุน สปสช. ตามที่เรียกกันติดปาก เข้ามาสู่ตำบลอีเซตั้งแต่ปี 2549 เรียกว่าเป็นตำบลนาร่องของแถบนี้

อบต.อีเซ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ อปท.ขนาดเล็ก ได้รับงบอุดหนุนราย

ประชากร หัวละ 40 บาท แล้วให้ อปท. สมทบอีกไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 แต่ที่ผ่านมา อบต.อีเซสมทบเท่าตัวเกือบทุกปี

เมื่อมีกองทุน ก็ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการ ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 15 คน โดยนายก อบต.เป็นประธาน กำนันเป็นรองประธาน ผู้ทรงคุณวุฒิอีกท่านหนึ่งเป็นรองประธานคนที่ 2 ปลัด อบต.เป็นกรรมการและเลขานุการ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปเป็นผู้ช่วยเลขานุการ สมาชิก อบต. 2 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอีเซ อสม. 2 คน และผู้แทนชุมชน 5 คน เป็นกรรมการ นอกจากนี้ยังมีอนุกรรมการอีกหนึ่งชุดคอยทำหน้าที่ กลั่นกรองและขับเคลื่อนการทำงาน

ปลัดขยายความว่า ตำบลอิเซมิประชากร 3,007 คน เมื่อ อบต.สมทบให้เท่าตัว จึงมีเงินกองทุนปีละมากกว่า 2 แสนบาท โดยในปี 2560 ได้ทำกิจกรรมทั้งหมด 23 โครงการกระจายให้ทั้งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอิเซมิ โรงเรียนภายในตำบลทั้ง 2 แห่ง และภาคประชาชน

“อย่างกิจกรรมของ รพ.สต. เน้นที่การตรวจสุขภาพประจำปี แล้วแต่ว่าปีนั้นจะเลือกกลุ่มเป้าหมายใด เช่น ผู้สูงอายุ เด็กและเยาวชน ขณะที่กลุ่ม อสม.เน้นเรื่องการออกกำลังกาย ส่วนโรงเรียนจัดกิจกรรมอบรมเรื่องท้องไม่พร้อม หรือปัญหายาเสพติด” ปลัดแจกแจงให้ฟัง

แต่ที่โดดเด่นในช่วงปีนี้ คือการทำธรรมนูญสุขภาพตำบล โดยตำบลอิเซมิเป็น 1 ใน 4 พื้นที่นำร่อง ที่กำลังขับเคลื่อนเรื่องนี้ โดยร่างธรรมนูญไว้แล้วระดับหนึ่ง และอยู่ในขั้นตอนการออกประชาคมทุกหมู่บ้าน ซึ่งปลัดบอกว่าตั้งใจจะประกาศใช้ในเดือนธันวาคม

อีกเรื่องที่ไม่พูดถึงไม่ได้ คืองานศพและงานบุญปลอดเหล้า ที่ อบต.อิเซมิขับเคลื่อนโดยใช้งบประมาณจากกองทุน สปสช.

“นายกฯ สุวรรณ เข้มแข็งช่วย 5 ตำบล

ในอำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ เพื่อดำเนินกิจกรรมงานศพและงานบุญปลอดเหล้า ถ้ามีงานศพหรืองานบุญ เจ้าภาพต้องติดป้าย และไม่เอาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขึ้นโต๊ะ โดยในช่วงกลางเดือนธันวาคมจะจัดเวทีคืนข้อมูลที่อำเภอตอนนี้ทำมาหลายปี เป็นวัตรปฏิบัติไปแล้วงบประมาณที่อนุมัติก็เพื่อนำไปจัดเวทีทำนุรศการ เพ้นหาบุคคลต้นแบบขึ้นเวที” ปลัดอธิบายอย่างละเอียด

นอกจากนี้ ทางกองทุนต้องกันงบแต่ละปีไว้ส่วนหนึ่ง สำหรับงานป้องกันระงับโรคติดต่อในชุมชนที่เป็นกรณีเร่งด่วน และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการทั้งหมด คณะกรรมการต้องมาคุยกันว่าจะทำอะไรในปีถัดไป เพื่อต่อยอดกิจกรรมไปเรื่อยๆ

“กองทุน สปสช.นี้ค่อนข้างเปิดกว้าง ถ้าเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และเข้าข่ายภารกิจของกองทุน กรรมการจะพิจารณาผ่านให้ทั้งหมด ถ้าเงินน้อยก็ปรับรูปแบบกัน อยากให้คนเข้ามามีส่วนร่วมทุกกลุ่ม” ปลัดทิ้งท้าย

นี่เป็นหลักการทำงานแบบพอสังเขป ผมขอจบการสนทนาเรื่องกองทุน สปสช.ไว้เท่านี้ เพราะในห้องประชุมมีผู้ทรงคุณวุฒิอีกคนนั่งอยู่กับเราด้วย...

ศูนย์พัฒนาครอบครัว

เรียกว่าเป็นคนกันเอง สำหรับ **บุญญรัตน์ ภูมลา** ประธานศูนย์พัฒนาครอบครัวตำบลอิเซ ซึ่งสวมหมวกหลายใบ เพราะเคยเป็นทั้ง อสม. อพม. และประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอิเซ กระทั่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีนโยบายให้ท้องถิ่นตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในตำบลที่บุญญรัตน์ก็เป็นคนขับเคลื่อนมาตั้งแต่เริ่มต้น ศูนย์พัฒนาครอบครัวตำบลอิเซก่อตั้งขึ้นในปี 2547 โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดศรีสะเกษ หรือ พมจ. อุดหนุนงบประมาณจำนวนหนึ่งมาให้

ถามว่าเงินมากไหม ที่บุญญรัตน์บอกว่า

ไม่ถึง 1 หมื่นบาท แต่ระดับนี้ให้หมิ่นทำแสนอยู่แล้ว เริ่มจากสำรวจกลุ่มเป้าหมายภายในชุมชน จนพบปัญหาหนึ่งที่โดดเด่น คือเรื่องช่องว่างระหว่างวัย ด้วยครอบครัวไม่ได้อยู่กันพร้อมหน้า พ่อแม่ออกไปทำงานต่างถิ่น ผากลูกไว้กับคนเฒ่าคนแก่ บ้านไหนเด็กเชื่อฟังก็สลายไป แต่มีไม่น้อยที่เกิดปัญหา

ด้วยเหตุนี้ ทางศูนย์จึงเลือกครอบครัวที่มีปัญหาทำกิจกรรม โดยเลือกวันหยุดที่พ่อแม่อยู่บ้าน แล้วให้ทุกคนในครอบครัวมาแสดงออกซึ่งความรัก เล่นเกมด้วยกัน และทำกิจกรรมสันตนาการอีกหลายอย่าง

ผลตอบรับออกมาดีอย่างน่าพอใจ ทำให้

บุญvirัตน์ กุมลา

ที่บุญvirัตน์มีพลังเขียนโครงการเสนอต่อ พมจ.ทุกปี โดยขอรับการสนับสนุนเพื่อให้ทำ กิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

“เราพยายามคิดต่อยอด เชื่อมโยงไปเรื่อย เพื่อทำแผนงานเอาไว้ เรื่องครอบครัวต้องทำ ต่อเนื่อง บางปีเราเน้นกลุ่มเด็ก บางปีเน้น ผู้ปกครอง บางปีเน้นที่วัยรุ่นกลุ่มเสี่ยง” ที่บุญvirัตน์กล่าว

วันนี้ที่บุญvirัตน์มาคนเดียว แต่ไม่ได้ ทำงานคนเดียวหรอก เพราะมีคณะทำงาน จากกลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือ อพม. ที่มีอยู่ หมู่บ้านละ 1 คน คอยเก็บข้อมูลและสังเกต ความเป็นไปในชุมชนของตัวเอง

อย่างปี 2560 นี้ ที่บุญvirัตน์ได้รับงบประมาณแล้ว 10,000 บาท และ อบต.อีเซสนับสนุน เพิ่มเติม เพื่อทำโครงการลดละเลิกบุหรี่ กลุ่มเป้าหมายหลักคือเยาวชนช่วงอายุ 12-20 ปี โดยให้เยาวชนที่ติดยุหรี่มาอบรม ร่วมกับ ผู้ปกครอง และร้านค้า

“คิดว่าจะเริ่มในเดือนพฤษภาคมที่ช้าเพราะ ยังหาวิทยากรไม่ได้ ติดต่องานโรงพยาบาล ศรีสะเกษไปแล้ว แต่คิดยังไม่ลงตัว” ที่บุญvirัตน์ เล่า

เมื่อแต่ละโครงการแล้วเสร็จ ขึ้นต่อมาก็คือ ประเมินผลลัพธ์ และเริ่มค้นหาประเด็น สำหรับทำโครงการในปีหน้า ซึ่งตำบลอีเซ เป็นหนึ่งในเป้าหมายของ พมจ.อยู่แล้ว เลย ทำงานสอดคล้องต้องกันเป็นอย่างดี

นอกเหนือจากการจัดกิจกรรม ทาง พมจ. มักจะมีงบประมาณช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ภายในตำบลทุกกลุ่มประชากร โดยศูนย์ พัฒนาครอบครัวตำบลอีเซจะช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ ค้นหาเป้าหมาย เพื่อรับความช่วยเหลือ

เห็นแบบนี้แล้วดีใจแทนชาวตำบลอีเซ ที่มี คนชอบทำงานเพื่อประโยชน์ของชุมชน อย่าง บทบาทของที่บุญvirัตน์ตอนนี้ แทบจะเป็น จิตอาสาล้วนๆ ไม่เห็นมีตำแหน่งใดได้ค่าตอบแทน ปลัดเลยแฉว่า ต้องมาเห็นตอนที่บุญvirัตน์ เป็นประธานสภา ลีลาเขาว่าเหลือร้าย...

การจัดการขยะ

เมื่อเข้าตอนที่มาถึง ผมสังเกตเห็นถนนในหมู่บ้านไม่มีถังขยะสักใบ เลยลองถามพี่ยุทำให้รู้ว่าที่ตำบลอิเซ ชาวบ้านจัดการปัญหาขยะด้วยตัวเอง

หลังจากถ่ายรูปปลัดและพี่บุญรัตน์แล้ว พี่ยุแนะนำให้ผมรู้จักกับ **เรื่องโร อินทรากอง** นักวิชาการเกษตร ผมทวนตำแหน่งเพื่อให้แน่ใจว่าฟังไม่ผิด พี่เรื่องโรจึงบอกว่า อบต.อิเซ มีเจ้าหน้าที่น้อย อะไรช่วยได้ก็ช่วยกัน

พี่เรื่องโรเล่าถึงที่มาของการจัดการขยะว่า เริ่มจากนโยบายของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่กระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการปัญหาด้วยตัวเอง โดยชุมชนเพียงทำอย่างจริงจังในเดือนเมษายนนี้แหละ แต่ที่ไม่เห็นถังขยะในหมู่บ้าน เป็นเพราะข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ อบต.อิเซจึงไม่สามารถจัดหาดังขยะ รถเก็บขยะ และจ้างเจ้าหน้าที่

เดิมทีคนส่วนใหญ่ในชุมชนจัดการขยะกันตามความเคยชิน ส่วนไหนเก็บขายได้ ก็รอพ่อค้าเร่มาซื้อไป ส่วนไหนต้องกำจัด ก็ขุดหลุมเผา แต่เมื่อหันมาจัดการขยะอย่างเป็นระบบ จึงต้องทำความเข้าใจกันใหม่ โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นที่เล็ง จัดประชาคมเพื่อสื่อสารให้ชาวบ้านเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และคัดเลือกหมู่บ้านตัวอย่างมา 2 หมู่บ้าน

“ตอนแรกอยากทำผ้าป่าขยะ แต่ทำปีละ 2 ครั้ง ต้องมีสถานที่จัดเก็บ เลยมาลงตัวที่ตลาดนัดขยะ ซึ่งทำเดือนละครั้ง” พี่เรื่องโรกล่าว

การทำตลาดนัดขยะต้องอาศัยกำลังจากชาวบ้าน ทั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์ ช่วงแรกมีอาสาสมัครเข้าร่วม 10 กว่าคน ออกเงินคนละ 100 บาทบ้าง 200 บาทบ้าง เพื่อใช้รับซื้อขยะ โดยอ้างอิงราคาจากร้านค้า จากนั้น

(สองจากซ้าย) เรื่องโร อินทวาทอง

อาสาสมัครจะขึ้นป้ายจำแนกประเภทขยะ และราคา อย่างช้าที่สุดหนึ่งวันก่อนตลาดนัด อย่างนัดแรกของบ้านอิเซใต้ หมู่ที่ 7 ได้กำไรจากการขายขยะประมาณ 800 กว่า บาท ตัวเลขนี้หักค่าน้ำ ขนم และก๊วยเตี่ยวออกไปแล้ว

“เงินตรงนี่ยังไม่มาก เราคุยกันว่าจะเก็บไว้ก่อน รอให้เพิ่มพูนค่อยมาว่ากัน อย่างนัดแรกสองโมงเช้า เสร็จเกือบห้าโมงเย็น แต่ถ้านัดต่อมาขยะลดลง อาสาสมัครมีความเข้าใจมากขึ้น เที่ยงก็คงเสร็จแล้ว อย่างบ้านห้องเปือย หมู่ที่ 8 อาสาสมัครเริ่มจับจุดได้ แยกขวดพลาสติกใส พลาสติกขุ่น ขวดชนิดอื่น ที่สำคัญเริ่มมีคนสนใจมาช่วยมากขึ้น” พี่เรื่องโรเล่า

สำหรับแผนในอนาคต พี่เรื่องโรบอกว่า

ต้องขยายจนครบทุกหมู่ แต่กิจกรรมจะเป็นตลาดนัดเหมือนกันหรือไม่ ต้องพิจารณา โดยใช้ชุมชนเป็นที่ตั้ง

ผมถามถึงขยะส่วนอื่นที่ไม่สามารถขายได้ พี่เรื่องโรตอบว่าตอนนี้ขยะทั่วไปต้องขุดหลุมเผาแล้วฝังกลบไปก่อน จนกว่าจะมีงบประมาณสร้างเตาหรือบ่อขยะ ส่วนขยะอันตราย ทาง อบต.อิเซจัดทำจุดรับทิ้งไว้ที่ศาลากลางบ้าน

นี่เป็นเพียงจุดเริ่มต้นเท่านั้น การขยายยังต้องใช้เวลามาก โดยพี่เรื่องโรอธิบายว่าต้องสร้างหมู่บ้านตัวอย่างให้เข้มแข็งจริงๆ เสียก่อน แล้วค่อยเข้าไปที่หมู่บ้านอื่น และเมื่อวันนั้นมาถึง พี่เรื่องโรคงไม่ต้องไปคนเดียว ผมเชื่อว่าจะมีอาสาสมัครตามไปช่วยเพื่อนบ้านเป็นแน่...

ครบเครื่องเรื่องสุขภาพ

Health

ร้วของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลอีเขยอยู่ติดกับที่ทำการ อบต.อีเขย โดย **สังวาล สีตะริสุ** ผู้อำนวยการ รพ.สต.อุตสาห์ เดินมารับ ผมตามไป เข้ามรร้วลวดหนามที่ หย่อนลงมาจนข้ามได้สบาย ผอ.สังวาลเดินนำ ผมเข้าไปในห้องทำงาน แอร์เย็นเฉียบ แต่เป็น แอร์ของห้องยาที่อยู่ติดกัน เพราะห้องของ ผอ.สังวาลไม่มีแอร์ อาศัยเปิดประตูห้องยา ทิ้งไว้ ผมทิ้งตัวลงนั่งที่โต๊ะฝั่งตรงข้าม...

ก่อนผมเข้ามา เพิ่งมีคณะมาเยี่ยมที่ รพ.สต.อีเซ ทำให้ยังมีของว่างเหลืออยู่ ผอ.สังวาลเลยจัดแจงเสิร์ฟให้ผมด้วย

เข้าเรื่องกันดีกว่า ตำบลอีเซมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเพียงแห่งเดียว ดูแลทั้ง 12 หมู่บ้าน เปิดทำการทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ ตามเวลาราชการ ส่วนวันเสาร์และอาทิตย์ มีเจ้าหน้าที่ขึ้นเวร คอยปฏิบัติหน้าที่และ

อำนวยความสะดวกให้ โดยบทบาทของ รพ.สต.คือให้บริการด้านสุขภาพเบื้องต้น ครอบคลุมทั้งการรักษา ป้องกัน ส่งเสริม และฟื้นฟู

“ส่วนงานรักษานั้น เราดูแลรักษาพยาบาลเบื้องต้น อย่างเป็นไข้ ท้องเสีย ถ้ารุนแรง เราเรียกรถส่งต่อโรงพยาบาลโพธิ์ศรีสุวรรณ ส่วนงานป้องกัน เราทำตามแผนงาน และมี

กรณีฉุกเฉินด้วย ส่วนงานส่งเสริม มีคลินิกวางแผนครอบครัว ฝากครรภ์ ตรวจสุขภาพ แล้วก็ส่วนงานฟื้นฟู มีงานแพทย์แผนไทย และออกกำลังกายภาพผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง” ผอ.สังวาลอธิบาย

สำหรับหัวใจของการทำงานที่นี้ ผอ.สังวาลกล่าวว่า เน้นสร้างการมีส่วนร่วม ทั้งท้องถิ่น ท้องถิ่น อสม. อพส. วัด และโรงเรียน โดย

องค์กรเหล่านี้ร่วมกันทำงาน สะท้อนปัญหาเข้ามาที่ รพ.สต. ขณะที่เจ้าหน้าที่ของ รพ.สต. ต้องมีข้อมูลประชากร สถานะสุขภาพ เพื่อสร้างการทำงานที่ต่อเนื่อง เช่น เมื่อทำโครงการตรวจหาสารเคมีในเลือดแล้ว ก็ต้องมีกิจกรรมต่อยอด อย่างรณรงค์ให้ชาวบ้านลดการใช้สารเคมี ปลูกผักสวนครัวรับประทานเอง หรือถ้ายังไม่เชื่อมั่นเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์ อย่างน้อยก็ต้องรู้จักป้องกันตนเอง

ถึงตรงนี้ ผอ.สังวาลแนะนำให้ผมรู้จักกับ **ไอยริษา เสาร์ศิริ** พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ ซึ่งมาร่วมวงสนทนาด้วย เธอเล่าถึงปัญหาสุขภาพของคนตำบลอีเซ ว่าหนีไม่พ้นโรคยอดฮิตอย่างเบาหวานและความดัน ยิ่งค้นหาก็กิ่งเจอ ส่วนใหญ่แล้วเกิดจากพฤติกรรมสุขภาพ สุขกับการกินจนเกินไป ทาง รพ.สต. จึงพยายามทำให้ผู้ป่วยตระหนักและรู้ถึงเหตุปัจจัย โดยเปิดคลินิกเบาหวาน ความดัน ทุกวันพฤหัสบดีที่สองของเดือน

เท่าที่ผมเคยได้ยินจาก รพ.สต. อื่นๆ หมอจะเข้ามาประจำที่ รพ.สต. เดือนละครั้ง ในวันที่มีคลินิกเบาหวานความดัน แต่ของที่นี่พิเศษ เพราะหมอเข้ามาเพียงปีละ 2 ครั้ง ทำให้ทั้ง ผอ.สังวาล และพยาบาลวิชาชีพ ต้องเป็นทีมคอยดูแลติดตามอาการ โดยไอยริษายกบอกว่า ถ้ามีเคสที่ต้องได้รับคำปรึกษาจากแพทย์ เธอจะติดต่อหมอผ่านไลน์ เพื่อรับคำแนะนำ

อีกอาการยอดฮิตคือปวดเมื่อยกล้ามเนื้อด้วยบริบทของชุมชนเกษตรกรรม ชาวบ้านต้องใช้แรงกายในการทำงาน ใครปวดใครเมื่อยก็เดินเข้าคลินิกแพทย์แผนไทย ที่เปิดทำการทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ โดยมีทั้งบริการอบ ประคบ และนวด

โออริษา เสาร์ศิริ

สังวาล สิตะวิสุ

นอกจากนี้ ยังมีส่วนงานทันตกรรม โดย รพ.สต.อีเซ มีเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน แต่ความจริงนั้นโหดร้าย เพราะทั้งอำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณมีเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขชำนาญงานเพียง 3 คน จึงต้องเวียนไปทำงานตาม รพ.สต. ทั้ง 8 แห่งใน 5 ตำบล

“ส่วนใหญ่ชาวบ้านเขารู้ จะโทรเข้ามาถามก่อนว่าอยู่ไหม” โออริษากล่าว

ผมถามเรื่องความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในตำบล ผอ.สังวาลอธิบายว่า ที่นี่เป็นต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุ มีชมรมผู้สูงอายุที่ได้รับการคัดเลือกจาก พมจ.ให้มีศูนย์ส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุภายในตำบล และที่ดำเนินการล่าสุดคือระบบการดูแลระยะยาว หรือ Long-term Care โดยใช้แบบทดสอบกลางจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อค้นหาผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง แล้วส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมแคร์แมนเนเจอร์ (Care Manager) และแคร์กิฟเวอร์ (Care Giver)

โออริษาคือคนที่ได้ไปอบรมแคร์แมนเนเจอร์ เธอเล่าว่าตอนสำรวจนั้น พบกลุ่มเป้าหมาย 13 คน โดยหลักเกณฑ์กำหนดให้มีแคร์กิฟเวอร์ 1 คน ต่อผู้ที่ต้องได้รับการดูแล 10 คน ทาง รพ.สต.อีเซจึงส่งเข้าอบรม 2 คน

ผอ.สังวาลเสริมว่า ปัญหาคืองบดูแลรายหัว Long-term Care หัวละ 5,000 บาท โอนมาแล้ว แต่ยังไม่สามารถเบิกจ่ายได้ด้วยมีข้อท้วงติงจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ซ้ำยังมีประเด็นว่า 1 ใน 2 คนที่ส่งไปอบรมเป็น อสม. ซึ่งทางกระทรวงเห็นว่าได้รับค่าตอบแทนอยู่แล้ว ทำให้ สปสข.ต้องออกระเบียบต่อท้ายมาอีก แต่ตอนนี้แคร์กิฟเวอร์เริ่มทำงานไปบ้างแล้ว

ผมคุยสัพเพเหระต่ออีกสักพัก ผอ.สังวาลทราบที่ผมพักในบ้านแปะ หมู่ที่ 4 เลยเชิญให้ผมออกมาที่ศาลากลางบ้าน เพราะคืนนี้ รพ.สต.อีเซไปจัดประชุมขามขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ เพื่อรับประกาศใช้ให้ทันภายในปีนี้ ผมว่าจะลองไปดู...

หมู่บ้านจัดการตนเอง

บ้านแปะ หมู่ที่ 4

Self-managed village

ผมเดินทางกลับไปยังบ้านแปะ หมู่ที่ 4 เพื่อไปเยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้ประจำหมู่บ้าน ที่นี่เป็นหมู่บ้านจัดการตนเองด้านเศรษฐกิจ มีกลุ่มสัมมาชี้อยู่มากกว่า 10 กลุ่ม แต่ผมไปไม่ครบหรอก ต้องเก็บพื้นที่ไว้เล่าถึงหมู่บ้านอื่นบ้าง มิฉะนั้นจะเป็นที่ครหาว่าอิชะเต็นอยู่หมู่บ้านเดียว พี่ยุพาผมเดินทางมาถึงลานซีเมนต์ ซึ่งอยู่หน้าทางเข้าหมู่บ้าน ต้นฉำฉ่ายืนตระหง่าน แผ่กิ่งก้านให้ร่มเงา ผู้ใหญ่บ้านมารออยู่แล้ว...

Logo of the National Botanical Garden, Bangladesh
National Botanical Garden, Bangladesh
Inauguration of the National Botanical Garden, Bangladesh
1972
The National Botanical Garden, Bangladesh
is a premier institution for botanical research
and education. It is home to a vast collection
of plants and trees, including many rare
and endangered species. The Garden
also serves as a center for conservation
and sustainable use of biodiversity.

เห็ดนางฟ้าเศรษฐกิจ

สมพงษ์ ชินศรี

คนออกตัวกล่าวต้อนรับคือ **สมพงษ์ ชินศรี** ผู้ใหญ่บ้านแปะ หมู่ที่ 4 เรานั่งลงที่ศาลาทำการ รายล้อมด้วยผู้ช่วยหลายคนข้างๆ มีกองขี้เลื่อยวางอยู่ เป็นสัญญาณว่าการผลิตรอบใหม่ใกล้เข้ามา แต่ผู้ใหญ่สมพงษ์เผยว่าช่วงนี้ขาดแรงงาน

บ้านแปะ หมู่ที่ 4 จัดเป็นหมู่บ้านขนาดกลางค่อนข้างเล็ก มีประชากร 354 คน จาก 78 หลังคาเรือน โดยหลังคาเรือนนี้รวมวัดเข้ามาด้วย ที่นี่เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจ หรือเรียกกันอย่างถ่อมตัวว่า หมู่บ้านส้มมาชีพ ทุกคนมีงานมีอาชีพ ไม่ถึงกับร่ำรวยล้านฟ้า แต่สุขอยู่ในที่ คนส่วนใหญ่ที่อยู่บ้านล้วนทำนา ยามว่างจากทำนาก็มีอาชีพเสริมอย่างที่ผมเห็นอยู่นี้ คือกลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้า

กลุ่มนี้เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี 2549 โดยคนเข้ามาฝึกอบรมให้ หลังฝึกเสร็จชาวบ้านรวมกลุ่มกันทำ แต่ติดที่ต้องไปซื้อวัสดุไกลถึงจังหวัดกาฬสินธุ์ เลยทำไม่ได้ต่อเนื่องเท่าไรนัก

“ทำๆ หยุดๆ มือก็ไม่นิ่ง บางครั้งนึ่งก่อนไม่สุก มาหยุดเดี๋ยวจึงเห็ดไม่งอก แต่ตอนนี้เริ่มเข้าที่ เพราะทำต่อเนื่องมา 3 ปีแล้ว” ผู้ใหญ่สมพงษ์เล่า

ยิ่งในห้วงปีที่ผ่านมากลุ่มเพาะเห็ดบ้านแปะได้รับงบประมาณจากพัฒนาชุมชน 16.000 บาท จึงผลิตได้มากขึ้น ส่วนเงินที่ได้จากหลายทิศทางก็เก็บสะสมเป็นกองกลาง สำหรับซื้อวัตถุดิบมาก่อนเห็ด หนึ่งปีต่อหนึ่งรุ่น โดยเริ่มทำก่อนช่วงเดือนเมษายนนี้ ถ้ามีแรงงานครบ ผู้ใหญ่บอกว่าหนึ่งสัปดาห์ทำเสร็จ

3,000 ก่อน จากนั้นหยุดเชื้อ แล้วรอไปอีก 45 วัน เห็ดจะเริ่มออก ก่อนหนึ่งให้ผลผลิตนานถึง 8 เดือน เก็บขายกันยาวๆ ไป

อย่างขี้เลื่อยที่วางกองอยู่ข้างๆ นี้ ใช้ทำก้อนได้อีก 4,000 ก้อน และด้วยความที่ไม่ได้ลงทุน กลุ่มจึงจ่ายเป็นค่าแรง ช่วงทำก้อนให้ราคาก้อนที่ก้อนละ 1 บาท เมื่อเห็ดออกจึงให้คนดูแลเก็บไปขาย แบ่งสัดส่วนให้คนขายร้อยละ 40 เงินหมุนเวียนกันไปอย่างง่ายๆ ใครทำก็ได้ค่าแรง

“ช่วงปิดเทอมเด็กๆ ก็มารับจ้างอัดก้อน ตัวเล็กตัวน้อยพาแม่มาช่วยอัด เตียวไม่แน่นไม่ได้เท่าเพื่อน” ผู้ใหญ่เล่าติดตลก

ผู้ใหญ่สมพงษ์กล่าวเพิ่มเติมว่า ถ้ามีเงินทุน มีกำลังคน ก็ทำหมุนเวียนไปเรื่อยๆ ได้แบ่งขายกันในหมู่บ้าน ดีกว่าอยู่เฉยๆ

พอทำเสร็จก็หาอย่างอื่นทำต่อ

ผมขอถามนอกเรื่องสักนิด ช่วงนี้ราคาข้าวเป็นอย่างไรบ้าง ผู้ใหญ่ตอบว่าราคาไม่ตีข้าวเปลือกกิโลกรัมละ 9-10 บาทเท่านั้น ถ้าจะให้ชาวนามีความสุข ต้องกิโลกรัมละ 15 บาท ตอนนี้ใครหอบจับทำอะไรเป็นเงินได้ก็ต้องทำ เลี้ยงวัว ควาย ไก่ และทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยให้พออยู่ได้ อย่างน้อยก็ท้องอิ่ม

เห็นจะจริงอย่างที่ผู้ใหญ่สมพงษ์ว่า อย่างน้อยมีบ้านอยู่ มีข้าวกินอิ่มท้อง ลูกหลานได้เล่าเรียน หยุคความต้องการอยู่แค่พื้นฐานก็น่าจะสร้างสุขให้ชีวิตได้ ผมคิดตามได้ อยู่หรือกนะ แต่พอจะปฏิบัติจริง ทำไม่ช่างยากเย็นนัก...

วิสาหกิจชุมชนสวัสดิการร้านค้าบ้านแปะ

จากลานซีเมนต์ ที่ยุพามขันธ์รถหลบแดด ที่กำลังแรงจัด แอร์ในรถยนต์ไม่ทันทำงาน เต็มที่ เราก็มายังจุดหมายต่อไปแล้ว เมื่อลงจากรถ ผมจำได้ทันทีว่าเป็นร้านค้าซึ่งอยู่ติดกับโฮมสเตย์ที่ผมพัก

ที่นี่เป็นร้านค้าของชุมชน ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ในเมื่อชุมชนอยู่ห่างไกลแล้วยังต้องกินต้องใช้ ร้านค้าชุมชนจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของพวกเขา

ผู้ใหญ่สมพงษ์เล่าว่า ร้านค้าแห่งนี้เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2551 จากการรวมกลุ่มของสมาชิกในบ้านแปะ โดยลงทุนกัน ราคาหุ้นละ 100 บาท คนละไม่เกิน 20 หุ้น จนได้เงินตั้งต้นมาทั้งหมด 54,000 บาท ส่วนหนึ่งใช้สร้างโรงเรียน ต่อเติมจากฉางข้าวเก่าบนที่ดินขนาด

13 ตารางวาผืนนี้ และส่วนที่เหลือนำไปซื้อข้าวของ แล้วเปิดขายเรื่อยมา

ต่อมารัฐบาลมอบเงินกระตุ้นเศรษฐกิจให้ตำบลละ 5 ล้านบาท โดยบ้านแปะได้รับเจียดมา 4 แสนบาท แบ่งมาลงกับร้านค้าจำนวน 1 แสนบาท จากนั้นมีเงินพระราชรัฐมาอีกหมู่บ้านละ 5 แสนบาท บ้านแปะจึงแบ่งมา 1 แสนบาทเพื่อทำร้าน ปูกระเบื้องใหม่ และซื้อของเข้าร้าน จนออกมาได้โลอย่างที่เราเห็น

สมาชิกของร้านค้าชุมชนก็คือคนจากทั้ง 77 ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน แล้วยังมีสมาชิกจากบ้านหนองหนึก หมู่ที่ 6 และบ้านโนน หมู่ที่ 12 มาร่วมด้วย จนวันนี้วิสาหกิจชุมชนสวัสดิการร้านค้าบ้านแปะมีสมาชิกทั้งหมด 106 คน

ในแต่ละวัน คนขายจะลงบันทึกการขาย

เป็นรายวัน เรียงหมายเลขสมาชิกตั้งแต่ 1 ถึง 106 เมื่อมีสมาชิกบ้านใดมาซื้อ ก็ลงบันทึกยอดซื้อไว้ ผมยินดีรายการในสมุด วันนี้บางคนซื้อของไปแล้ว 7 ครั้ง ถึงรอบปีนผลคงได้เยอะน่าดู

ที่นี่ปีนผลกันทุก 6 เดือน ตรงกับวันที่ 31 มกราคม และ 31 กรกฎาคม โดยกำไรสุทธิของร้าน แบ่งเป็นค่าตอบแทนคนขาย ร้อยละ 30 ปันหุ้น ร้อยละ 30 เฉลี่ยคืนผู้ซื้อ ร้อยละ 25 สมทบร้านค้า ร้อยละ 5 และกรรมการตรวจบัญชี ร้อยละ 10

ผู้ใหญ่สมพงษ์เสริมว่า ก่อนปีนผลบัญชีใครติดหนี้ต้องรีบมาใช้ มิเช่นนั้นจะไม่ได้เงินปันผล อย่างปีที่ผ่านมา ได้ปันผลหุ้นกัน

มากถึงหุ้นละ 44 บาท และเงินเฉลี่ยคืนอยู่ที่ร้อยละ 3 ส่วนคนขายที่ร้านมี 2 คน แต่ละเดือนจ่ายค่าจ้างรวมกัน 4,000 บาท

ผมแอบดูยอดขายของทางร้าน พบว่าขายได้มากถึงเดือนละแสนกว่าบาท นอกจากสินค้าแล้ว ยังมีตู้เติมเงินมือถือ ซึ่งร้านสามารถทำกำไรได้ประมาณ 600 บาทต่อเดือน

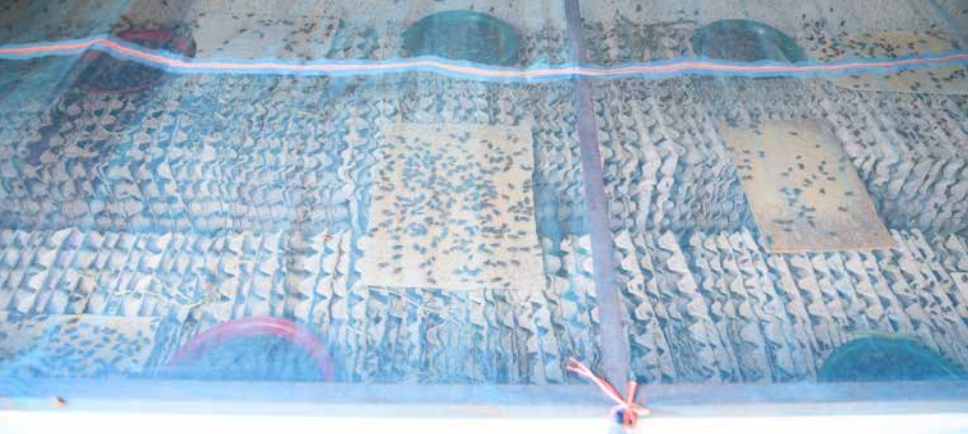
ผมโชคดีที่มาพักอยู่ข้างร้าน ชาติสิงโตก็แวนออกมาซื้อได้ แต่ถามเผื่อไว้หน่อยว่าปิดกี่โมง ได้รับคำตอบจากแม่ค้าตัวน้อยว่าเปิดตั้งแต่ตีห้า ถึงประมาณสองทุ่ม รู้แบบนี้ผมจะได้กะเกณฑ์เวลาถูก ติดอย่างเดียวคือไม่ได้ปันหุ้นกับเขาแน่...

จิ้งหรีดจ๋า

สุรียน เรืองสา

จากร้านค้า พี่ๆ-พี่อ้อพาผมเลาะเข้ามาที่บ้านจังหวัด พังจากชื่อก็รู้ว่ามียักษ์เลี้ยงจังหวัดอยู่ แต่น่าเสียดายที่ช่วงนี้พักไป ด้วยชาวบ้านติดกิจกรรมอย่างอื่น พี่ๆ เลยพาผมไปที่บ้านของ สุรียน เรืองสา แทน ความจริงแล้วพี่สุรียนไปเรียนรู้พร้อมกันกับกลุ่ม แต่ตัดสินใจแยกออกมาทำเอง

พี่สุรียนเท้าความว่า ตอนแรกทาง กชน. ตำบลเอื้มมีงบประมาณเข้ามาฝึกอาชีพชาวบ้าน พี่สุรียนได้ไปเห็นไปสังเกตการเลี้ยงจังหวัดเลยกลับมาทดลองทำด้วยเงินทุนส่วนตัว

ขั้นแรกต้องเตรียมบ่อเลี้ยง โครงสร้างหน้าตาเหมือนโต๊ะสนุกเกอร์ มุงด้วยมุงลวด จากนั้นซื้อไข่จังหวัดมา 20 ขัน ราคาขันละ 20 บาท นำมาใส่กระสอบบ่มไว้ ประมาณ 7-14 วัน จะเริ่มฟักเป็นตัว เลี้ยงต่อไปอีกประมาณ 40-45 วัน จนจังหวัดโตเต็มที่ พี่สุรียนบอกว่า ช่วงนี้จังหวัดจะเริ่มส่งเสียงร้อง ซึ่งเป็นสัญญาณของการวางไข่ให้นำดินและแกลบดำเปียกหมาดๆ มาวางในบ่อแล้วจังหวัดจะมาไข่ไว้

ก่อนนำออกขาย ต้องล้างท้องเพื่อกำจัดหัวอาหารออก โดยให้กินฟักทองไปหนึ่งวันหนึ่งคืน รุ่งขึ้นก็พร้อมจับขายให้พ่อค้าซึ่งมา

รับซื้อถึงที่ ในราคากิโลกรัมละ 150 บาท

“ถ้าจังหวัดไม่ตี พ่อค้ามีของล้น ผมก็เอาไปเรขายเอง” พี่สุรียนกล่าว

ผมรับฟังด้วยความตั้งใจ เพราะเห็นเป็นของใหม่ เจ้าของบ้านเสริมว่า เมื่อเลี้ยงมากก็ต้องลำดับเวลาแต่ละบ่อ เพื่อให้มีจังหวัดขายตลอดทั้งปี โดยพี่สุรียนจะวางไข่ไว้บ่อละ 15 ขัน

ส่วนปัญหาที่พบ อย่างแรกคือฤดูกาล เพราะในฤดูหนาวจังหวัดจะฟักไข่ยากและเจริญเติบโตช้า ทำให้ได้ผลผลิตน้อย แต่ถ้าตลาดต้องการ นั่นหมายถึงราคาต่อกิโลกรัมที่สูงขึ้น อีกเรื่องที่หนีไม่พ้น คือราคาอาหารจังหวัดที่สูงถึงกระสอบละ 430 บาท โดยพี่สุรียนต้องใช้บ่อละ 2 กระสอบ

นี่จึงเป็นอาชีพที่เสริมจากการทำนาให้พ่อมีรายได้เลี้ยงครอบครัว ผมเดินดูบ่อจังหวัดจนเลยไปถึงอีกฝั่งของตัวบ้าน เห็นแม่ของพี่สุรียนนั่งตำหมาก เป็นภาพที่ชวนให้อบอุ่นใจ ผมทักทายและขอถ่ายรูปแกลไว้ด้วย ลองดูสิ หน้าแววตาแถมมีความสุขดีฉบับล้นผมก็นึกถึงตัวเองยามแก่เฒ่า คิดแล้วกระอักกระอ่วนอยู่ในใจ...

E-say salon

เมื่อกล่าวคำอำลาที่สุริยนแล้ว ผมได้ยืนไม่ถนัดเท่าไร ตอนที่พี่-พี่อ้อบอกว่าจะไปร้านเสริมสวย

แล้วก็ไปเล่นไป เพราะรถมาจอดหน้าร้านเสริมสวยจริงๆ ป้ายหน้าร้านมีชื่อติดหราว่า 'E-say salon' ผมบอกตัวเองว่าเป็นเรื่องจริง หูไม่ได้แว่วหรือเพี้ยนไป

ที่ร้านตอนนี้มีช่างอยู่ 3 คน คือ **นารีรัตน์ โพธิ์ชัย, ภรณ์มณี เพทศิริ และอนุสรรา สายสินธุ์** คนหลังสุดเป็นเจ้าของโฮมสเตย์ที่ผมพัก วันนี้มาร้านเลยพาน้องเดนนิส ลูกชายคนเล็กมาด้วย

พีนารีรัตน์ คนนี้เสียงดังฟังชัดดี ดูจากไฮไลต์สีทองที่เส้นผม ก็เดาได้ว่าชอบทางนี้ เธอให้ความรู้เมื่อหลายปีก่อน ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดศรีสะเกษ ติดต่อมายัง อบต.อีเซ ให้ช่วยรวมกลุ่มสตรี 30 คน เพื่อค้นหาอาชีพที่อยากทำ

"พวกพี่ๆคุณกัน ตอนนั้นตำบลอีเซไม่มีร้านเสริมสวย เราก็อชอบ ถึงกับดิ้นรนไปทำที่อื่น เราอยากเรียนทางนี้ ศูนย์ฯ เลยจัดวิทยากร

เข้ามาฝังตัวในชุมชน สอนวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เป็นเวลาเกือบสองเดือน ระหว่างที่เรียนก็เริ่มหาพื้นที่เปิดร้าน ตอนแรกจะเปิดที่ อบต.อีเซ แต่ความที่มีแขกไปมา ดูจะไม่ดี เลยเลือกที่นี่ สอนไปทำไป" พีนารีรัตน์เล่า

เมื่อฝึกสำเร็จก็ได้รับประกาศนียบัตรจากศูนย์ฯ ทั้งยังได้รับงบประมาณอีก 1 แสนบาท พี่ๆ ซึ่งเป็นช่างเสริมสวยเต็มตัวแล้ว จึงนำเงินมาตกแต่งร้าน ปูกระเบื้อง ซื่อของใช้ที่จำเป็นอย่างแชมพู ครีมนวด และอุปกรณ์ต่างๆ โดยพีนารีรัตน์เป็นโต้โผลในการบริหารจัดการช่างเสริมสวยที่หมุนเวียนกันอยู่ 10 คน

"บางคนมีโอกาไปเปิดร้านที่อื่น มีอยู่ 10 คนที่เกาะกลุ่มกัน แต่เรียนแล้วไม่พอ งานเสริมสวยมันวิ่งไปตามเทรนด์ ช่างต้องตามให้ทัน หากความรู้เพิ่ม อย่างพวกเซลล์ที่ขายอุปกรณ์ แชมพู ครีมนวด ไฮไลต์ ถ้าซื้อของกับเขา จะมีช่างมาสอน แนะนำวิธีการใช้ เราก็ได้ความรู้เพิ่ม ขณะที่ศูนย์ฯ มาเยี่ยมทุกปี นับปีนี้ก็ 4 ปีแล้วที่ทำร้านเสริมสวยมา" พีนารีรัตน์กล่าว

E-say salon มีช่างประจำ 2-3 คน

(จากซ้าย) อนุสรา สายสินธุ์, นารีรัตน์ โพธิ์ชัย และภรณ์มณี เทพศิริ

ต่อวัน ไม่ได้มีกำหนดกฎเกณฑ์ตายตัว โดยพี่ภรณ์มณีอธิบายว่า ถ้ายึดกฎเกณฑ์มาก จะอยู่ไม่ได้ เพราะแต่ละคนมีภาระ ลูกเล็ก พ่อแม่ที่ชรา เรียกว่าต้องอยู่ด้วยความเข้าใจ ยืดหยุ่นให้กัน ถ้าคนมารอคิวเยอะ ก็โทรตามกัน เพราะส่วนใหญ่อยู่ในตำบลอยู่แล้ว

สำหรับรายได้จะถูกหักเข้าร้านร้อยละ 20 เพื่อเก็บเป็นทุนซื้อของ ส่วนที่เหลือคือรายได้ของช่าง แบ่งกันรายวันไปเลย พี่นารีรัตน์บอกว่าแบบนี้ง่ายดี มีความเสมอภาค ไม่ต้องมารวมมาคิดแบ่งวุ่นวาย

ช่างเสริมสวยร้านนี้ทำได้ทุกอย่าง แต่เน้นศีรษะสตรี ชายหนุ่มอย่างผมจึงหมดสิทธิ์ โดยมีบริการตั้งแต่สระใคร่ ตัดซอย ทำสี ยืดผม สบผผม อบอน้ำ ไปจนถึงนวดหน้า ถ้าเป็นบริการทำสีกับยืดผม ช่างจะได้เงินมากหน่อย แล้วก็เมื่อให้ดีใจเล่นว่า ลูกค้าผู้ชายสามารถมาใช้บริการย้อมสีผมได้ จะดำหรือไฮไลต์ก็แล้วแต่

พี่นารีรัตน์กล่าวต่อไปว่า ช่วงที่มีคนมาดูงาน เขาเห็นร้านเสริมสวยนี้แล้วสนใจ เลยให้เบอร์โทรศัพท์ไป จนกระทั่งติดต่อและ

ได้รับการอบรมเหมือนกัน นี่เป็นเรื่องที่น่าดีใจ อย่างน้อยก็มีคนให้ความสำคัญ

ในหนึ่งวันมีลูกค้าเข้าร้านประมาณ 5-6 คน ถ้าเป็นช่วงเทศกาลจะมากหน่อย ทำกันไม่ทัน เพราะกลับบ้านทั้งที ใครก็อยากสวย แม้จะมีช่างหลายคน แต่พื้นที่ร้านมีน้อย ต้องอาศัยจัดกระบวนการไปตามประสบการณ์ ส่วนวันไหนไม่มีใครเข้าร้าน ก็มีหัวช่างนี้แหละ ผลัดกันฝึกปรี๊ดฝีมือ...

ลัมมาชีพ

Honest livelihood

เมื่อวานพอเสร็จจากร้านเสริมสวย ผมก็ไม่ได้ไปไหนต่อ กลับเข้าโฮมสเตย์พักผ่อน ช่วงค่ำแอบไปดูประสาธมธรรมนุญสุภาพที่ศาลากลางบ้าน คึกคักดี พยาบาลวิชาชีพพยายามอธิบายให้ชาวบ้านเห็นโทษของบุหรีและเหล้า ส่วนใหญ่นั่งฟัง มีเรียกเสียงฮาได้หน่อยก็ที่สายัณฑ์ คนเก็บเห็ดที่อาสาบอกเล่าโทษของเหล้า จบงานมีเลี้ยงข้าวเปียก หรือ ก๋วยจั๊บญวนด้วย แต่พอดีว่าผมอึดอัดจากมือเย็นริมลำน้ำห้วยทับทัน เลยกลับบ้านยังไม่ทันถึงห้านาที่ตี ลมก็โหมมารุนแรง ฝนตกลงมาทันใด คืนนี้จึงหลับสบาย

เข้ามาผมกินข้าวที่โฮมสเตย์แต่ยังไม่บอกว่าจะกินอะไรไปบ้าง เอาไว้ค่อยเล่าทีเดียว โปรแกรมของวันนี้คือไปหมู่ที่ 9 แล้วกลับมาหมู่ที่ 3 เพื่อดูถุงมือและผ้าพื้นเมืองของตำบลฮีเซ...

กลุ่มเย็บถุงมือ

(ซ้าย) วิเศษ เทียมไทย

ล้อหมุนอีกครั้ง พี่ยุ-พี่อ้อพาผมเดินทางมายังบ้านน้อยดงเมือง หมูที่ 9 ซึ่งมีพี่ๆ เกือบ 10 คนมารอต้อนรับ พวกเขาเพิ่งส่งชิ้นงานเข้าโรงงานเมื่อวาน วันนี้จึงพอมีเวลาว่างแทบทุกคนสวมเสื้อทีมฟุตบอลลิเวอร์พูล มีก็แต่เจ้าบ้าน **วิเศษ เทียมใสย** ที่สวมเสื้อโปโลสีม่วง ผมเลยแซวไปว่า สงสัยเพราะฝนตกเมื่อวาน

พี่วิเศษเกริ่นให้ฟังว่า ตำบลอิเซียบดงมีอยู่กันแทบทุกหมู่บ้าน แต่บ้านน้อยดงเมือง หมูที่ 9 เป็นจุดเริ่มต้น โดยรับงานจากเจ้าแก้วที่อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

“คนบ้านผมส่วนใหญ่เคยไปเย็บผ้าอยู่กรุงเทพฯ จนกลับมาบ้าน ลองหาช่างทำกินเลยไปของงานเย็บดงมีอมาทำดู ทำควบคู่ไปกับนากับไร่ ก็พออยู่ได้ นี่ก็สิบกว่าปีมาแล้ว” พี่วิเศษเล่า

ทำมานานขนาดนี้ หลังบ้านของพี่วิเศษจึงมีเครื่องบ่มชิ้นหนังตั้งอยู่สองตัว ยืนปักหลังการันตีว่าทำจริง โดยงานจากโรงงานมีเงื่อนไขว่า ต้องรับจำนวนมาก ขั้นต่ำ 500 โหล ไปจนถึง 1,000 โหล เมื่อต้องทำเยอะ จึงเริ่มหาเครือข่ายภายในหมู่บ้าน เพื่อจับกลุ่มกันรับงานมาทำ ซึ่งในบ้านน้อยดงเมืองมีอยู่ 15 หลังคาเรือน ที่เย็บดงมีอกันอย่างจริงจัง

เพื่อนร่วมอุดมการณ์แต่ละคนจะสั่งหนังจากโรงงาน ซึ่งมีทั้งหนังผืนใหญ่เต็มผืน กิโลกรัมละ 85 บาท และผืนเล็ก หรือเศษหนัง กิโลกรัมละ 55 บาท ส่วนเครื่องบ่ม ทั้งหมู่บ้านมีอยู่ 12 เครื่อง บ้านไหนไม่มีก็อาศัยรับชิ้นหนังที่ตัดแล้วไปเย็บ

ถุงมือหนังที่ออกมาจึงมี 2 แบบ คือแบบ
ขึ้นต่อ และแบบขึ้นเต็ม โดยขึ้นเต็มจะสวยงาม
กว่า เพราะใช้หนังเพียงไม่กี่ชิ้นมาประกอบ
กัน ส่วนแบบต่อนั้นเกิดจากนำเศษหนังมา
ประกอบเข้าด้วยกัน

“ราคาแบบขึ้นเต็มจะแพงกว่า ทำเสร็จ
รวบรวมส่งให้ทางโรงงาน คัดราคาไหลละ
300 บาท” พี่วิเศษกล่าว

เมื่อถามว่าถุงมือเหล่านี้เอาไว้ใช้ทำอะไร
แถมบอกว่าใช้ในงานก่อสร้าง อุตสาหกรรม
ผลิตภัณฑ์ โรงงานถลุงเหล็ก โรงงานเชื่อม
เหล็ก เพราะหนังเหล่านี้ทนไฟได้ระดับหนึ่ง
แต่มีอายุการใช้งานไม่นานนัก

ผมมองไปที่ชื่อด้านข้าง เห็นนมแขวนอยู่

หลายขนาด สบโอกาสลองออกแก็คชั่น
เล็กน้อย เข้าใจว่าเป็นสินค้าเสริม แต่รู้คำตอบ
แล้วต้องทิ้ง เพราะสิ่งที่ยึดไส้นวมนั้น คือ
เศษหนังที่มีขนาดเล็กเกินแม่พิมพ์ ใช้
ประโยชน์ในกิจการถุงมือไม่ได้แล้ว พี่วิเศษจึง
รับซื้อมาทำนวมอย่างที่เห็น ของแบบนี้อยู่ที่
ความคิดสร้างสรรค์ล้วนๆ

งานเย็บถุงมือแทบจะกลายเป็นอาชีพ
หลักของบ้านนี้ เพราะมีงานเข้าตลอด
พอเสร็จจากพูดคุยกับผม หลายบ้านกลับไป
เดินเครื่องปั๊มอีกรอบ คนตัดก็ตัดไป คนเย็บ
ก็เย็บไป วันนี้นักพวกเขาไม่ต้องเข้ากรุงเทพฯ
อีกแล้ว อยู่กับบ้าน เป็นนายตัวเอง สบายใจ
กว่ากันมาก...

กลุ่มย้อมผ้ามะดันป่ากับโคลน บ้านหนองฮู หมู่ที่ 3

เมื่อไปถึงที่ทำการกลุ่มย้อมผ้ามะดันป่า-ทับโคลน บ้านหนองฮู หมู่ที่ 3 ก็เห็นประดาแม่ๆ นั่งรอผมอยู่ ฝนตกเมื่อวานแล้ว วันนี้ความร้อนเลยทุเลาลงพอควร

ถึงสังขารจะร่วงโรยไปตามธรรมชาติ แต่นงรักษ์ ลุนลา ประธานกลุ่มย้อมผ้ามะดันป่าทับโคลน กลับยังคงมีชีวิตชีวาจนผมอดรู้สึกอิจฉาไม่ได้ ลักษณะการเดินและการพูดของแก ทำเอาทั้งผม พ็ญ และพี่อ้อหัวเราะไปตามกัน นำเสียดายที่ผมไม่อาจถ่ายทอดออกมาเป็นประโยคได้ครบถ้วนนัก แต่จากรูปร่าง คงไม่มีใครกล้าปฏิเสธว่าอาการณดี

กลุ่มสตรีแม่บ้านที่นี้ทอผ้ากันอยู่แล้ว แต่เดิมใช้สีเคมีย้อมผ้าเป็นส่วนใหญ่ กระทั่งปี 2557 ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ และโรงเรียนบ้านอีเซเข้ามาสอนให้พวกเธอย้อมสี

โดยใช้เปลือกของต้นมะดัน รวมถึงสอนวิธีจับลาย จนเกิดองค์ความรู้ใหม่ภายในกลุ่มที่สำคัญยังสร้างเอกลักษณ์ให้ผ้าทอของบ้านหนองฮูด้วย

วัตถุดิบที่ใช้คือไม้มะดันป่า ผลจะมียางส่วนไม่น้อยมเหลาเสียบไก่อเพื่อนำไปย่างเป็นของขึ้นชื่อของอำเภอห้วยทับทัน ถ้าได้ผ่านไปจะเห็นร้านส้มตำไก่อ่างเรียงรายเต็มสองฝั่งถนน เมื่อต้องใช้ไม้เสียบไก่อจำนวนมากหลายคนจึงหารายได้ด้วยการตัดไม้มะดันป่าไปขาย ทำให้มีเศษที่ไม่ได้ใช้หลงเหลืออยู่ ผมไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นเพราะเหตุนี้หรือไม่ที่มีการสอนชาวบ้านให้ย้อมผ้าด้วยเปลือกไม้มะดัน แต่เอาเถอะ อย่างน้อยก็ดีกว่าไม่สอนเป็นแน่

ผมถามแม่แกร่งรักษ์ว่าที่นี้ใช้เส้นอะไรทอ
แกตอบว่าส่วนใหญ่เป็นฝ้าย ผมเลยถามต่อ
อีกว่า แล้วไม่มีไหมหรือ

“เคยมี แต่ตอนนี้ไม่มีคนเลี้ยงแล้ว” แกพูด
หัวงๆ แบบนี้ แต่โบหน้าเปื้อนยิ้มตลอดเวลา

สมาชิกกลุ่มส่วนมากเป็นรุ่นใหญ่ ซึ่งไม่ได้
ทอผ้าอย่างเดียว แต่ทำหลายอย่าง จึงทออยู่
ที่บ้านใครบ้านมัน เมื่อมีสินค้าก็ฝากกลุ่มไปขาย
เว้นแต่เพียงเวลาซ่อม ที่เขาประจำทั้ง 6 คน
มาช่วยกันซ่อมที่นี้ ผมเห็นกะละมังย้อมย้งวาง
อยู่หน้าบ้านเลย

พวกเขาซื้อเส้นฝ้ายมาย้อมด้วยเปลือก
ไม้มะดัน กรรมวิธีเริ่มจากนำเศษไม้ไปต้ม
แล้วกรองเอาแต่น้ำ นำมาผสมกับปูนและ
น้ำด่าง โดยสีที่ได้จะเป็นสีไม้ ไล่เรียงความ
อ่อนเข้มไปตามจำนวนครั้งที่ย้อม ถ้าต้องการ
สีเข้มก็ย้อมหลายเที่ยวหน่อย

ส่วนที่เห็นเป็นลวดลาย นั่นคือการมัดหมี่
กรรมวิธีเดียวกับผ้าไหม โดยนำเชือกฟางมามัด
คล้ายเวลาผูกผม เว้นระยะห่างเท่าๆ กัน แล้ว
นำไปย้อมจนได้สีที่ชอบใจ จากนั้นค่อยนำมาทอ

แม่แกร่งรักษ์เล่าว่าลวดลายประจำของที่นี้
คือลายลูกแก้ว สวยหน่อยก็ต้องผสมกับมัดหมี่

ราคาจึงค่อนข้างหลากหลาย เพราะมีทั้งแบบ
เรียบ และลายมัดหมี่ แล้วยังมีเรื่องของการ
ใช้ตะกอก ที่ยิ่งมาก ยิ่งทำให้ลวดลายเด่นชัด

สำหรับสินค้าของกลุ่ม มีตั้งแต่ผ้าคลุมไหล่
ผ้าเมตรเพื่อนำไปตัดเสื้อ ตลอดจนถึงเสื้อสำเร็จ
โดยลูกค้าส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนบ้านอีเซ
และ อบต.อีเซ ซึ่งแนะนำกันมาซื้อถึงบ้าน
แม่แกร่งรักษ์ แต่หลายครั้งก็ขนไปขายตาม
หน่วยงานราชการด้วย

ผมเดินดูสินค้าของกลุ่มที่วางเรียงบนราว
ไม้ไผ่ งานอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือนแบบนี้สร้าง
รายได้เดือนหนึ่งไม่น้อยกว่า 3,000 บาท
แล้วที่นี้มีรายจ่ายเยอะเสียที่ไหน ยกเว้นลูก
จะยังเรียนอยู่

เดินเล่นดูของแบบนี้ แม่แกร่งรักษ์เลย
เปลี่ยนมาสัมภาษณ์ผมบ้าง สนุกดีเหมือนกัน
ผมขอให้ทุกคนรวมกันถ่ายรูป กดชัตเตอร์
ไปหลายครั้งอยู่ และตั้งแต่ถ่ายภาพมา ก็มี
แม่แกร่งรักษ์นี้แหละที่ขอเช็คภาพด้วย

“สวยแล้ว” แม่แกร่งรักษ์ว่า

ทุกคนที่อยู่ตรงนั้นพากันหัวเราะขึ้นมา
นำเสียดายที่ต้องลากันแล้ว ผมยังสนุกอยู่เลย...

การศึกษา วิชาชีวิต

Live & Learn

ผมมีคิวแวะไปที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก่อนจะไปเที่ยวกันต่อ เดือนเมษายนก็จริง แต่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่นี่ไม่มีปิดเทอม นี่เป็นนโยบายของนายกฯ สุวรรณ ผมเลยได้เจอเด็กๆ ตามปกติ มีก็แต่โรงเรียนเบญจมคาม วิทยาประชาสรรค์ที่อยู่ในช่วงปิดเทอม แต่พี่ๆก็นัดครุมาพูดคุย และพาผมดูกิจกรรมที่นักเรียนทำในตอนเปิดเทอม...

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอีเซ

วันนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอิเซเชิญผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนมาเล่นมาสอนลูกหลาน ผมเห็นพวกเขากระบายสีกันอยู่ โต๊ะไหนเด็กผู้หญิงเยอะ ก็ดูจะช่วยกันดีทั้งเด็กทั้งผู้สูงอายุ แต่โต๊ะไหนเด็กผู้ชายเยอะ เห็นจะมีแต่ผู้สูงอายุกระบายอยู่คนเดียว

ที่อยู่ก่อนการศึกษา อบต.อิเซ เลยกเป็น คนแนะนำให้ผมรู้จักกับ **ศุภลักษณ์ ศรีธธานู** ครูผู้ดูแลเด็ก และ**บัวสอน ทองคำ** ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

เมื่อเห็นคนแปลกหน้า เด็กๆ ก็เข้ามาห้อมล้อม ทำทางสนอกสนใจ ผมมองพวกเขาแล้วนึกขบขันอยู่ในที

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอิเซ ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 5 บ้านอิเซ ที่นี่ยังเป็นศูนย์ใหญ่ที่สุดในบรรดาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 แห่งของตำบล มีเด็กเฉลี่ยปีละ 30 คน โดยเปิดรับ

เด็กอายุ 2-5 ปี

ย้อนกลับไปในอดีต ศูนย์แห่งนี้เกิดจากความร่วมมือของชาวบ้าน ที่เห็นปัญหาว่าไม่มีคนดูแลเด็ก แขนงนำจึงทำเรื่องไปยังพัฒนาชุมชน ซึ่งต่อมาได้เข้ามาช่วยตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน โดยชาวบ้านช่วยกันสร้างอาคาร มีผู้ดูแลเด็กคนแรก คือ**อัมพร แซ่ไคว้** เป็นผู้ขาย รับเลี้ยงเด็กก่อนเกณฑ์ที่ยังไม่เข้าโรงเรียน กระทั่งปี 2545 ก็ถ่ายโอนมาเป็นของ อบต.อิเซ และได้อาคารใหม่ขึ้นมา

อย่างครูศุภลักษณ์ทำงานที่นี่มา 13 ปีแล้ว จึงรู้จักศูนย์แห่งนี้เป็นอย่างดี เธอบอกว่าที่นี่เปิดทำการทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ตั้งแต่ 7.00 น. ถึง 15.00 น.

“เข้ามาแม่บ้านจะเปิดศูนย์รอ ครูมาหนึ่งโมงเช้า ส่วนเลิกนี้บางทีทำไ้ไม่ทันผู้ปกครองยังไม่มา ครูก็ต้องอยู่รอ” ครูผู้ดูแลเด็กเล่า

บัวล่อน ทองคำ

ศุภลักษณ์ ศรีธานี

ด้านหลักสูตรใช้ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย 4 สาระการเรียนรู้ คือ 1) เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก 2) เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่รอบตัว 3) เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว และ 4) สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก

โดย 4 สาระการเรียนรู้นี้ จะสอดแทรกเข้าไปใน 6 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ 1) เคลื่อนไหวและจังหวะ คือร้องเพลงและเต้นออกก่าลังกาย ซึ่งทำในช่วงเช้า 2) เสริมประสบการณ์ คือสอนให้ช่วยเหลือตนเองอย่างกิจวัตรประจำวัน เช่น เข้าห้องน้ำ แต่งตัว เก็บที่นอน และการทำสัญลักษณ์ที่ใช้ประจำตัว 3) สร้างสรรค์ คือสอนศิลปะ เช่น วาดรูป ประบายสี และพิมพ์สี 4) กิจกรรมเสรี คือให้เด็กๆ เลือกเล่นภายในอาคารได้อย่างอิสระ มีมุมหนังสือให้อ่าน และมีของเล่นภายในศูนย์ฯ 5) กลางแจ้ง คือให้เด็กไปเล่นเครื่องเล่นบริเวณลานด้านข้างศูนย์ฯ และ 6) เกมส์การศึกษา คือเสริมทักษะผ่านเกมส์

อาทิ จับคู่ภาพเหมือน

อย่างที่เชิญผู้สูงอายุมา ก็เพื่อสานสัมพันธ์คนสองกลุ่ม ให้ช่วยเหลือกันและกันผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น เล่นนิทาน ทำของเล่นจากใบจาก และปั่นวงซ่างจากผ้าขาวม้า ผมดูแลเด็กๆ สนใจของเล่นใบจากเป็นพิเศษ ชนิดที่ว่าจ้องตาไม่กะพริบ

นอกจากเชิญปราชญ์มาแล้ว ครูยังพาเด็กออกไปในชุมชน อย่างโรงเรียนบ้านอีเซที่อยู่ใกล้กัน เพื่อเข้าร่วมกีฬาตี และในวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ ที่นี่ยังจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม

“วันสำคัญ อย่างวันเข้าพรรษา ออกพรรษา เราก็พยายามให้เด็กได้เรียนรู้ วันลอยกระทง ก็ให้พวกเขาทำกระทงไว้ลอยร่วมกัน วันปีใหม่ ก็จัดงาน แขนนำชุมชนจะนำขนมมาแจกเด็กๆ มีจับรางวัลกันด้วย” ผู้ช่วยครูเสริม

ส่วนไต่ที่ขาดไปในศูนย์ฯ ก็ได้ทั้งชุมชน วัด และ อบต.อีเซ คอยช่วย เรียกว่าทำงานร่วมกันอย่างสมัครสมานสามัคคี...

เศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนเบญจคามวิทยาประชาสรรค์

เรามาถึงโรงเรียนเบญจคามวิทยาประชาสรรค์ บรรยากาศเงียบเชียบ ไม่มีชีวิตชีวา เพราะขาดวัยซนทั้งหลาย ที่เวลานี้คงอยู่กับบ้าน เฝ้ารอว่าเมื่อไรจะเปิดเทอมสักที หรือเปล่านะ ไม่นั่นใจเท่าไร เพราะผมตอนเด็กชอบปิดเทอมมากกว่า

ท่ามกลางความเงียบเชียบ ยังมี **เอื้องคำกวมลา** มาต้อนรับ คนนี้เป็นครูมาทั้งชีวิต สอนมาตั้งแต่ปี 2524 จนเวลานี้เกษียณแล้ว แต่ก็ยังกลับมาสอน ใจรักโดยแท้

“ครูเกษียณไปตั้งแต่ปลายปีที่แล้ว แต่มีนโยบายจ้างต่อ 10 เดือน มีวิทยฐานะเป็นครูผู้ทรงคุณค่าของแผ่นดิน ก็จะมีเงินเดือนกันยายนี้นี้” ครูเอื้องคำกล่าว

ย้อนกลับไปในอดีต โรงเรียนแห่งนี้สร้างขึ้นในปี 2539 ตามความต้องการของชาวบ้าน ที่เดินเรื่องขอแยกจากโรงเรียนบ้านอิเซ กระทั่งแยกออกมา 5 หมู่บ้าน นั่นเป็น

ที่มาของคำว่า ‘เบญจคาม’ รับนักเรียนซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่ที่ 1, 2, 8, 10 และ 11

เดิมครูเอื้องคำก็เป็นครูที่โรงเรียนบ้านอิเซ แต่พอตั้งโรงเรียนใหม่ใกล้บ้าน เลยขอย้ายมาบุกเบิกที่นี่ สมัยนั้นมีครู 3 คน แต่ละคนสอนควบ 2 ชั้น คือชั้นอนุบาล 1-2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4

ในช่วงเวลาไล่เลี่ยกัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือ สปช. จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นที่นี่ และได้ครูพี่เลี้ยงเด็กจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ สพฐ. มาประจำ

ภาพรวมของโรงเรียนแห่งนี้ จัดเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีเด็กไม่เกิน 100 คน มีครู 7 คน และผู้อำนวยการอีก 1 คน เวลานี้เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล 1-2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยครูแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบคนละหนึ่งชั้นการศึกษา มีเพียง

(สามจากซ้าย) เอื้องคำ ภูมลา

ชั้นอนุบาลที่ครูควบคุมสอน 2 ชั้น

ในเรื่องการศึกษา แน่นนอนว่าเหมือนโรงเรียนทั่วไปในกำกับดูแลของ สพฐ. แต่ที่โดดเด่นคือกิจกรรมเสริมการศึกษา ซึ่งยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

“เรื่องของการออม เราสนับสนุนให้เด็กฝากเงิน ทำมาตั้งแต่ปี 2552 จนเด็กที่จบไปมีเงินหมื่น มีอยู่คนหนึ่ง จบไปเก็บได้ 8,000 บาท เขาเอาไปซื้อลูกควายมา 6,000 บาท ตอนนี้นำเข้าเรียนมหาวิทยาลัย มีควายอยู่ 4 ตัว ตอนนี้นำควายในตลาดราคา 40,000 บาท เป็นความสำเร็จหนึ่งที่นาภูมิใจ” ครูเอื้องคำ ยกตัวอย่าง

นอกจากนี้ โรงเรียนยังส่งเสริมให้เด็กเลี้ยงสัตว์ และปลูกผักสวนครัว โดยมีทั้งหมดไก่ไข่ ผักชีเหล็ก มะนาว ข้าว เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ อย่างน้อยก็สามารถสร้างอาหารเองได้

ความน่าสนใจอีกอย่างคือ ที่นี่เป็นโรงเรียนทางไกล แม้ผมเคยได้ยินเรื่องราวของ ‘ครูตู้’ มาบ้างแล้ว แต่เพิ่งเคยเจอโรงเรียนที่ใช้การเรียนการสอนผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนวังไกลกังวล

“เรามีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง มีคอมพิวเตอร์ทุกชั้นเรียน มีจอให้เด็กเรียนรู้ สไลด์บทหนึ่งเรียนกับครูตู้ทุกวัน ครูต้องคอยจับบันทึก เพื่อเพิ่มเติมหลังการเรียนนั้น ตั้งแต่แปดโมงครึ่งถึงสิบเอ็ดโมง เทียงครึ่งกลับเข้าชั้น เรียนต่อถึงบ่ายสองโมง จากนั้นเข้าสู่ช่วงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มีตั้งแต่กีฬา งานเกษตร งานบ้านงานเรือน” ครูเอื้องคำอธิบาย

ครูเอื้องคำเสริมอีกว่า ที่นี่ได้รับรางวัลโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ผมเพิ่งแล้ว ก็รู้สึกเสียดายที่มาตรงกับช่วงปิดเทอม มิเช่นนั้นคงสนุกกว่านี้แน่...

เที่ยวป่าโนนไผ่

Noneyai trekking

แล้วก็ถึงเวลาที่ผมพามาเที่ยวตามสัญญา
ตำบลอิเซมึมีตีนป่า เป็นทรัพยากรล้ำค่า
เสียยิ่งกว่าเงิน เพราะต่อให้มีเงินสักพันล้าน
ก็ไม่สามารถเนรมิตป่าขึ้นมาได้ พี่ยุ-พี่อ้อ
พาผมมาหยุดที่โรงเรียนบ้านอิเซ แต่ไม่มี
ใครอยู่ เข้าใจว่าคงล่องหน้าไปรอกันแล้ว
เราจึงเดินทางต่อมาที่ศาลเจ้าพ่อดงเมือง
เห็นรถยนต์จอดนิ่งอยู่สองคัน กับมอเตอร์ไซด์
อีกหลายคัน พวกเขามารอเราอยู่ที่ศาลเจ้าพ่อ
ดงเมืองแล้วตามคาด...

5 ฐาน กระทบต่อมคิด ชีวิตและป่า

ผมได้รับการแนะนำให้รู้จักกับ **ครูจ้อย-พิรัชย์ วงษ์เลิศ** และ**ครูน้อย-อัมพร สอนเจริญ** ครูโรงเรียนบ้านอีเซ นอกจากสองคนนี้ ยังมี **ไมตรี โสตา, สุรย์ ดอกจันทร์** และ **รัตนทอง สาดง** พวกเขาเป็นกรรมการจากหมู่บ้านในตำบลอีเซซึ่งมีพื้นที่ติดกับป่า และที่ขาดไม่ได้คือนักเรียนโรงเรียนบ้านอีเซมัคคุเทศก์ของพวกเขาในวันนี้

เรานัดกันที่ศาลเจ้าพ่อดงเมือง เพราะที่นี่เป็นจุดรวมพลของทุกคน ก่อนเข้าป่าทุกครั้งต้องมาจุดธูปบอกกล่าว ยิ่งจำเพาะมีคนแปลกหน้าอย่างผมเข้ามาด้วย งานนี้มีฟอร์ตั้นเป็นหมอพิธีกรรม แต่ผมขอเวลานั่งคุยกันก่อน

ป่าชุมชนโนนใหญ่ผืนนี้เป็นความร่วมมือของตำบลอีเซและตำบลเสียว ด้วยครั้งหนึ่งเคยเป็นตำบลเดียวกัน ทั้งสองตำบลแต่งตั้งกรรมการขึ้นมาดูแลป่า โดยมาจากหมู่บ้านที่มีเขตแดนติดกับป่า ส่วนของตำบลอีเซมีกรรมการจากหมู่ที่ 3, 4, 5, 6, 7, 9, และ 12 ส่วนหมู่บ้านอื่นก็ขอให้ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมาประชุมทุกครั้ง

ป่าแห่งนี้เป็นป่าเบญจพรรณ มีพื้นที่ประมาณ 2,040 ไร่ แล้วยังมีป่าบุ่งป่าทาม

อีกผืนหนึ่ง พื้นที่ประมาณ 800 ไร่

ครูจ้อยเท้าความว่า ในอดีตพื้นที่ป่านี้ถูกแผ้วถางทำไร่มัน ไร่ปอ เรียกว่ามันมาป่าหมดปอมาป่าหาย เมื่อใช้ประโยชน์จากป่าแล้วก็จากไป รอให้กาลเวลาฟื้นฟูป่า วนเวียนอย่างนี้อยู่ 3 รอบ

“ทีนี้เมื่อป่าฟื้น ก็เริ่มมีปัญหาสัมปทาน นายทุนส่งคนมาแผ้วถาง ลักลอบปลูกต้นยูคาลิปตัส แต่ความจริงต้องการขุดเอาหินลูกรังไปขาย ก็ได้ไปส่วนหนึ่ง จนชาวบ้านตำบลเสียวรวมตัวกัน ตอนนั้นตำบลอีเซยังไม่แยกตัวออกมา เดินเรื่องขอดูแลป่าชุมชนแห่งนี้ เกิดเป็นคณะกรรมการดูแลป่า แล้วก็มีการคุ้มครองทางสังคม ทั้งจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มเด็กรักป่าสุรินทร์ นั่นทำให้เกิดการเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้ เป็นจุดเริ่มต้นของกลุ่มเยาวชนคนรักป่า” ครูจ้อยเล่า

ผมหันไปคุยกับ **เตย-ปวีณา เกสร** นักเรียนโรงเรียนบ้านอีเซ ซึ่งตอนนี้เป็นแกนนำกลุ่มเยาวชนคนรักป่า เธอบอกว่านักเรียนทุกคน เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ต้องผ่านห้องเรียนธรรมชาติแห่งนี้ โดยสลับกันมา รุ่นต่อรุ่น

นับเป็นรุ่นที่เท่าไรก็ไม่ทราบ แต่ที่ทราบแน่นอน คือกลุ่มนี้เป็นดอกผลของชุมชนจากการที่คณะกรรมการดูแลป่า โรงเรียนและวัด ช่วยกันกล่อมเกล่า ปลูกจิตสำนึกรักทรัพยากรธรรมชาติ

น้องเตยเล่าอีกว่า เธอเคยตามรุ่นพี่เดินเข้าออกป่าผืนนี้ จนซึมซับความรู้และความรู้สึกหวงแหน ตอนนี้อยู่กับเพื่อนๆ สามารถพาเดินทัศนศึกษาในป่าแห่งนี้ได้ผ่านฐานการเรียนรู้ 5 ฐาน

“ฐานที่หนึ่ง แม้จะเหลือต่อไม่ขอตาย ฐานที่สอง ทับปลวก ราชาแห่งป่าโนนใหญ่ ฐานที่สาม ดงของกิน ถิ่นหูกยาศารพัน ฐานที่สี่ ลานหินถื่นถูกสัมปทาน ฐานที่ห้า ลานพระใหญ่” เธอเล่าเรียงให้ฟัง

ครูน้อยเสริมว่า การตั้งกลุ่มเยาวชนคนรักป่า ถือเป็นกุศโลบายหนึ่ง เพื่อไม่ให้ป่าเจ็บบ โดยหลังจากทำไปได้สักพัก ปรากฏว่าชุมชนรักและกลมเกลียวกันมากขึ้น ทั้งยังช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนของตัวเอง ได้รู้ว่าในยุคสัมปทาน ชาวบ้านมาทำกินไม่ได้

เก็บเห็ดไม่ได้ วันนี้ได้ผืนป่าคืนมาแล้ว จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนต้องช่วยกันดูแล

ส่วนการใช้ประโยชน์จากป่า เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของคณะกรรมการดูแลป่า เช่น ถ้าต้องใช้ไม้ทำฟืน ให้เอาไม้ตายเท่านั้น เก็บแต่เห็ดหนุ่ม เห็ดแก่ปล่อยไว้ เพื่อให้สปอร์หล่นเป็นต้นทุนต่อไป ขุดมันให้ถมเหง้า เพื่อให้งอกมาใหม่ และห้ามล่าสัตว์โดยเด็ดขาด เป็นต้น

ทว่าถ้าพลังความรักที่ชาวบ้านมีต่อผืนป่า ไม่อาจต่อกับอำนาจมืดและอาชญาในมือโจร แม้การขุดหินหมดไป แต่ปัญหาตัดไม้ยังคงอยู่ เพราะที่นี้มีไม้พะยุง อย่างปี 2553 มีคนลักลอบตัดไป 3 ต้น เมื่อแจ้งความกับทางกรมแล้วไม่เกิดผล ชาวบ้านก็ได้แต่บนบานกับศาลเจ้าพ่อดงเมือง เผาพริกเผาเกลือสาปแช่ง จากนั้นจึงเริ่มแบ่งเวรยาม ออกลาดตระเวนบ่อยขึ้น

ครูจ้อยยังบอกอีกว่า ชาวบ้านจับโจรส่งตำรวจได้หลายครั้ง แต่ก็กลับมาใหม่ทุกครั้งด้วยความที่ฝั่งชาวบ้านมีจำนวนไม่มาก การป้องกันก็ทำในที่แจ้ง ผิดกับฝ่ายบุกรุกที่ทำใน

ความมืด หลายนคนชาวบ้านจึงพลาดท่าเสียที ผลลงคันข้อมูลเสริมดู พบว่าช่วงเดือน กุมภาพันธ์ 2559 มีการยิงปะทะกันระหว่าง เจ้าหน้าที่กับผู้ลักลอบตัดไม้ ในที่สุดก็จับคนร้าย ได้ 4 คน เมื่อรวมกับเรื่องราวที่ได้ฟัง ผมคิดว่า การสนธิกำลังครั้งนั้นคงเป็นความร่วมมือของ หลายภาคส่วน

กระนั้นปัญหาก็ไม่หมดไป เพราะช่วง ปลายปี 2559 มีการลักลอบตัดต้นพะยูง 12 ต้นภายในวันเดียว จนชาวบ้านต้องร้อง ผ่านสื่อหลายสำนัก เพื่อให้ทหารเข้ามาดูแล พื้นที่ป่าแห่งนี้

ผมตีความจากคำพูดของครูจ้อยเอาเอง ว่า ชาวบ้านคงมีเครื่องหมายคำถามตัวโต กับการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งดูเหมือน ทำงานกันที่ปลายเหตุ ท่านองว่าเกิดเรื่อง ค่อยแจ้งไป รู้ทั้งรู้กลับไม่มีมาตรการช่วยเหลือ ชาวบ้าน

ครูจ้อยกล่าวต่อไปว่า ป่าชุมชนโนนใหญ่ ไม่ต่างจากป่าสอนมวยของผู้มีอำนาจ ส่วนวนคดี แต่ละครั้งอ่อนยวบยาบ กฎหมายจึงแทบ

ทำอะไรโจรไม่ได้ วันนี้ป่าชุมชนโนนใหญ่ยังไม่ปลอดภัย ขบวนการนายทุนยังคงจดจ้อง พื้นที่แห่งนี้ ชาวบ้านเลยอยากให้ทางการ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดูแลป่า

คุยกันมาพอสมควร ตอนนั้นผมพร้อมแล้ว สำหรับการเดินป่า พอร์ตันจึงนำกล่าวกับ เจ้าพ่อดงเมือง ผมนั่งประนมมือ ใจลอยคิดไป ถึงกิ่งไม้ที่เพิ่งหักหล่นลงมาเมื่อครู โชคดีที่ไม่โดนใคร แต่ก็ผ่านครุณ้อยไปแบบเส้นยาแดง ก่อนจะตบตรงหน้าพี่ยู่ ห่างไปประมาณสองศอก

จากศาลเจ้าพ่อดงเมือง ผมเดินตาม น้องเตยและเพื่อนๆ ไปตามถนน ทางเข้าป่า อยู่เลยไปไม่กี่ไกลนัก ด้านหน้ามีป้ายใหญ่ 'เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ป่าชุมชนโนนใหญ่' ช่างกันเป็นป้ายสีเขียว มีคำขวัญเขียนไว้ว่า 'ขุดมัน ถมเหง้า เห็ดเผาะ แจ่วไว้ ไม่เผาะ ทำพิน ป่ายืน คนยัง' ครูจ้อยชวนคณะแวะถ่ายรูปรูปร่างนี้ก่อนสักหน่อย

เมื่อเดินเข้ามาประมาณ 100 เมตร ก็เห็น ป้ายประวัติป่าชุมชนโนนใหญ่อยู่ทางซ้ายมือ น้องเตยทำหน้าที่ของตัวเอง

“ป่าแห่งนี้เป็นป่าชุมชนในความดูแลของ ตำบลอิเซ และตำบลเสียว โดยมีเนื้อที่ติดกับ ตำบลอิเซ 7 หมู่บ้าน และตำบลเสียว 5 หมู่บ้าน เป็นป่าผสม มีทั้งป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และป่าบุ่งป่าทาม มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหาร หยุกยาของคนในชุมชน”

เดินเข้ามาอีกหน่อย ถึงตรงนี้ผมเริ่มหลงทิศ แต่เส้นทางสังเกตง่าย ด้วยเป็นทางคนเดิน ก็มีไผ่ค้ำหน้าหน้า น่องเตยเดินนำมาหยุดที่ฐานแรก ‘แม้จะเหลือต่อไม่ขอตาย’ เป็นตอของต้นพะยุงที่ถูกลักลอบตัดไป ซึ่งชื่อฐานก็บอกตรงอยู่แล้ว น่องเตยอธิบายว่า

รากยังมีชีวิต แล้วก็ค้นหาเลียงในส่วนที่เหลือ จนเริ่มมีต้นใหม่งอกออกมาจากตอเดิม ครูจ่อยเดินมาถึงพอดี แกเสริมว่าถึงเวลาก็ต้องเลือก ต้นที่แข็งแรงที่สุด ถ้าเอาไว้ทั้ง 3 ต้น เกรงว่าจะไม่รอด

ผมมองซากต้นพะยุงแล้วก็รู้สึกโกรธตามไปด้วย กว่าต้นพะยุงจะโตจนมีเส้นผ่านศูนย์กลางขนาดนี้ ต้องใช้เวลาเท่าไรกัน เราเดินต่อไป ระหว่างทางเห็นกองดินหลายกอง รังปลวกทั้งนั้น โดยปลวกป่าต่างจากปลวกบ้านตรงที่มันกัดเจ็บ ผมต้องคอยระวัง ไม่นานก็มาถึงฐานที่สอง ‘ทับปลวก ราชาแห่งป่าโนนใหญ่’

ชื่อนั้นชัดเจน ด้วยป่าแห่งนี้มีทั้งอาหารและสมุนไพรชั้นอยู่เต็มพื้นที่ พ่อสุรย์ที่เดินมาด้วยกัน จัดเป็นผู้รู้คนหนึ่ง ในชุมชน เกบอกว่าที่นี่มีทั้งปลาไหลเผือก ย่านางแดง หญ้ารีแพร์ไม้แดง ใบปล้ำ ถ้าให้เล่าเรียงจริงๆ คงต้องใช้เวลาดังวัน

คณะเคลื่อนตัวอีกครั้ง มาถึงจุดที่ป่าเริ่มโปร่งขึ้น ตรงนี้เป็นฐานที่สี่ 'ลานหินถื่นถูกลัมปทาน' ทางเดินเป็นหินลูกรัง รอบข้างโล่งตาไปหมด ครูน้อยชี้ให้ดูที่โคนต้นไม้ใหญ่ เห็นชั้นดินอยู่สูงกว่าจุดที่เรายืนเกือบ 2 เมตร ส่วนด้านหน้าเป็นเหวลึก นี่คือผลพวงของลัมปทาน ความเสียหายจากลายเซ็นปลายปากกา เขาคอนั่นคงไม่เคยมาดูพื้นที่ด้วยซ้ำ คิดแล้วคับแค้นใจแทน

น้องเตยนำเราไปยังฐานสุดท้าย ฐานที่ห้า 'ลานพระใหญ่' เป็นลานที่สถานปฏิบัติธรรมโนนใหญ่ ใช้ถ่ายทอดพระธรรมคำสอน ควบคุมไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พ่อสุรย์เรียกให้พวกเรารวมตัวกราบพระใหญ่ แล้วถ่ายรูปเป็นที่ระลึก

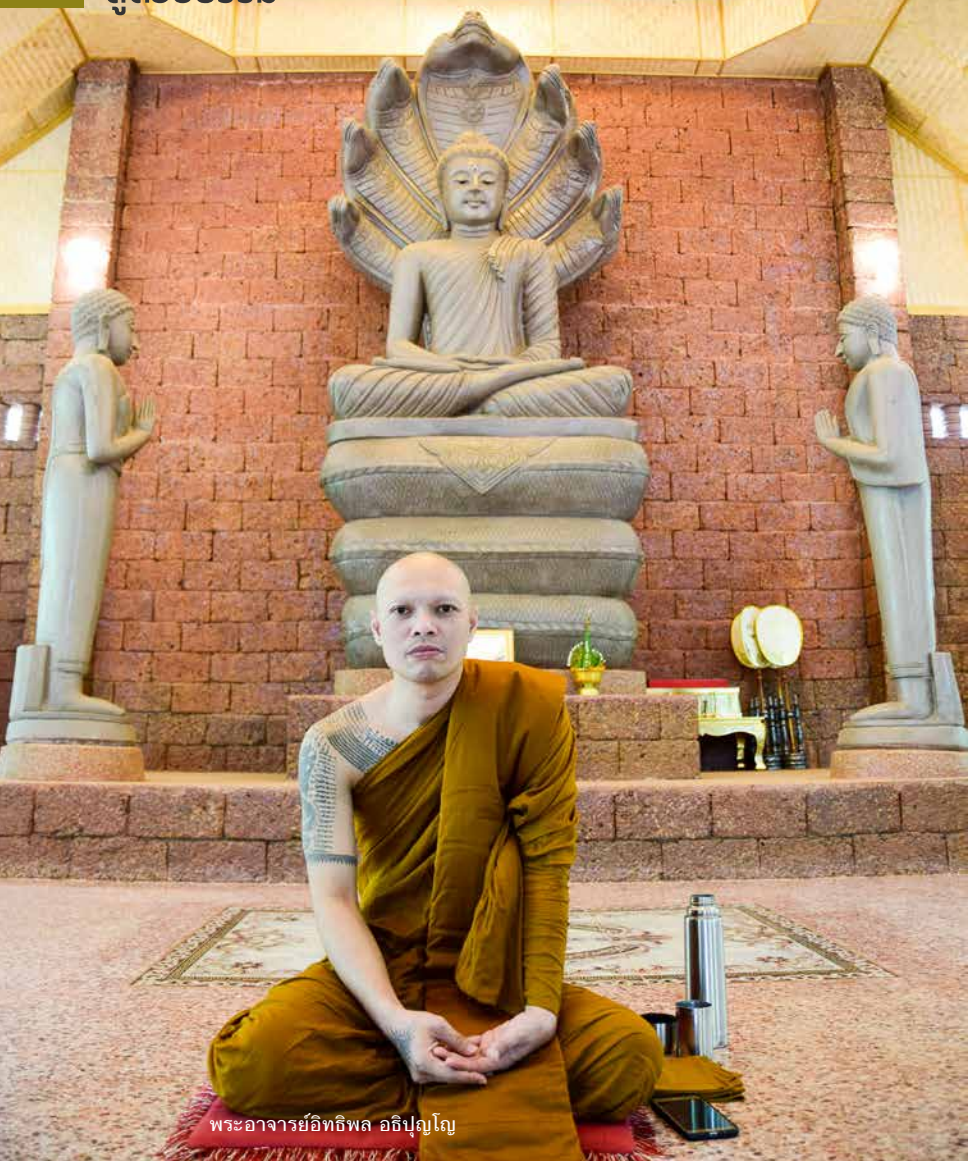
จากบทเรียนที่ชุมชนร่วมกันฟันฝ่า เกิดเป็นรอยทางแห่งการต่อสู้ ทุกประสบการณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้น ล้วนเป็นของจริงเด็ก ๆ ที่เป็นไกดี้ให้ผมวันนี้ คือดอกผลแห่งความภาคภูมิใจของชุมชน ผมเองยังรู้สึกประทับใจ แถมพรุ่งนี้รายการทุ่งแสงตะวัน จะเข้ามาถ่ายทำต่อ เพื่อบอกเล่าเรื่องราวของป่าชุมชนโนนใหญ่ ให้สาธารณชนได้รับรู้ถึงทุกสิ่งทีพวกเขาทำ และพยายามทำอย่างเต็มที่

ผมว่าเรื่องนี้เป็นความรู้สึกระคนกัน การต่อสู้ย่อมมีทั้งความสุขและความเจ็บปวด แต่ที่สุดแล้วพวกเขาก็มีกันและกัน เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง...

ที่ผ่านมาชาวบ้านชุดหาตัวนางพยาบาลออกไปขาย คณะกรรมการดูแลป่าต้องขอความร่วมมือ เพราะปลวกถือเป็นแรงงานของป่า ช่วยย่อยสลายซากพืชต่างๆ สร้างโพรงใต้ดินให้เป็นที่กักเก็บความชุ่มชื้น เมื่อฝนตกใต้ดินจึงอุ้มน้ำไว้ หล่อเลี้ยงรากพืชให้เติบโตภายในวังปลวกยังเป็นห้องเพาะเชื้อรา ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เกิดสารพัดชนิดเกิดขึ้นมา

น้องเตยออกเดินอีกครั้ง ถึงตรงนี้เด็กๆ เริ่มกระจุกตัวอยู่หน้าแถว เดินไปก็นึกถึงถึงฐานที่สาม 'ดงของกิน ถิ่นหูกยาศารพัน'

สูั้ถัวยธรรรม

พระอาจารย์อิทธิพล อธิปุญญโณ

ขนาดมีพระสงฆ์มาปกกลอยู่ในป่าชุมชน โนนใหญ่แห่งนี้ พวกลักลอบตัดไม้ก็ยังไม่เว้น เรียกว่าชู้ทั้งสงฆ์ทั้งฆราวาส ถึงกระนั้นพระ และชาวบ้านก็ยังคงยืนหยัดต่อสู้

น้องเตยพาผมเข้าสู่รั้วสถานปฏิบัติธรรม ปาโนนใหญ่ อีกหนึ่งกลไกที่ชุมชนแห่งนี้ใช้ ปกป้องรักษาป่า ศาลาการเปรียญแห่งใหม่ ยังไม่แล้วเสร็จดี แต่พอใช้การได้ ผมนั่งรอ เจ้าอาวาสที่นี่ แต่ก่อนจะเข้ามา น้องเตย พาผมไปดูทรงต้นพะยูน ที่ชุมชนช่วยกันหา เหล็กมาล้อมกันพวกนายทุน ผมว่านี่เป็นทั้ง การต่อสู้ทางตรง และการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์

ครูต่อมาจึงได้พบกับ **พระอาจารย์อธิพิพล อธิปัญโญ** เจ้าอาวาสสถานปฏิบัติธรรม ปาโนนใหญ่ หากนับถึงเดือนพฤศจิกายนนี้ ก็ 7 พรรษาแล้วตั้งแต่พระอาจารย์มาอยู่ที่นี้ แรกเริ่มเดิมทีท่านตั้งใจเข้ามาช่วยงานหลวงปู่ กระทั่งหลวงปู่ละสังขารไปเมื่อปีที่แล้ว

พระอาจารย์อธิพิพลมีพื้นเพเป็นคน กรุงเทพฯ ต่อมาย้ายไปอยู่ที่จังหวัดสระแก้ว แล้วไปบวชเป็นพระที่จังหวัดปราจีนบุรี จากนั้น ออกธุดงค์จนมาถึงจังหวัดศรีสะเกษ และ อยู่ที่นี้เรื่อยมา

“อาตมาเข้ามาที่นี่ครั้งแรกตอนที่ต้นไม้ ผลิตไป ยังรู้สึกว่ามันอายุ” พระอาจารย์กล่าว นั่นอาจเป็นความรู้สึกต้องชะตา และ เข้าใจถึงแก่นของการอนุรักษ์ ด้วยธรรมะกับ ธรรมชาติ สองสิ่งนี้เป็นเรื่องเดียวกัน

จากวันนั้น พระอาจารย์อธิพิพลได้มีส่วนร่วมอนุรักษ์ป่า ยืนเคียงข้างชาวบ้าน เป็นส่วนหนึ่งในการกล่อมเกลาคใจของผู้คน ทั้งผู้ใหญ่และเด็ก ให้มีจิตสำนึก ทั้งยังช่วยกัน ปรับเปลี่ยนพื้นที่ว่างที่มีอยู่ ให้เป็นสถานที่ ปฏิบัติธรรม ส่วนบริเวณโดยรอบ พระอาจารย์ ร่วมกับชาวบ้าน หาปัจจัยซื้อที่ดินเพิ่มไปเรื่อยๆ เพื่อปลูกป่าขึ้นใหม่ โดยล่าสุดมีพื้นที่ ทั้งหมด 8 ไร่ครึ่ง ที่ดำเนินการปลูกป่าเพิ่มแล้ว

“พื้นที่นี้ อาตมาอบรมลูกนักเรียน ให้เขา เริ่มจากประสบการณ์ตรง ไม้พะยูนที่เห็น ประเมินค่าไม่ได้ แต่ชุมชนมองแค่นี้ไม่ได้ ต้องมองทั้งหมด ปาคือชีวิต เป็นสิ่งที่พิเศษ กว่านั้น มีความสงบ เมื่อป่าสงบ มันก็เติบโต อาตมาพยายามให้โยมเข้าใจ” พระอาจารย์ อธิบาย

ท่านยังบอกผมและทุกคนที่นั่นอยู่บริเวณ นั้นว่า อยากให้ที่นี่เป็นอย่างนี้ ไม่ได้อยากให้ เป็นวัด เพราะกลัวว่าคุณค่าของต้นไม้จะไม่จะ น้อยกว่าวัดดู

ผมฟังแล้วไม่แปลกใจที่ชาวบ้านศรัทธา ท่าน แม้แต่ตัวผมเองยังคิดไปในทางเดียวกัน และรู้สึกอุ่นใจที่ชุมชนแห่งนี้มีเกราะป้องกัน ที่แข็งแรง ผมกราบลาพระอาจารย์ กลับ ออกมาสู่โลกนอกผืนป่าอีกครั้ง ไม่มีบทสรุป ที่สวยงาม เพราะเส้นทางนี้ เชื่อว่ายังอีก ยาวไกลมากจริงๆ...

កម្ពុជាឆ្នាំថ្មី

Sustainable agriculture

หลังจากนั่งพักเหนื่อย และอิมท้องกับ
อาหารกลางวันริมน้ำห้วยทับทันแล้ว ผมมีนัด
กับปราชญ์ด้านการเกษตร แต่ละคนอาจ
ต่างวิธีการ แต่เป้าหมายมีเพียงหนึ่งเดียว
นั่นคือการสร้างความยั่งยืนบนพื้นที่ทำกิน
ของตัวเอง...

ทฤษฎีใหม่ใจเกินร้อย

สมพร ชันติวงศ์

อึดท้องกันมาแล้วก็จริง แต่มาถึงสวนของ
สมพร ชันติวงศ์ ทั้งที ถ้าไม่ได้กินผลไม้
ในสวน เจ้าของคงเสียชื่อแน่ ที่ดกเต็มต้นตอนนี้
คือมะไฟ หีบกินเป็นบุฟเฟ่ต์ เจ้าของไม่มีหวง
ผมกินไปหลายลูก งานการไม่เป็นอันทำ

พ่อสมพรเป็นเกษตรกรบ้านหนองชู
หมู่ที่ 3 พื้นที่ทำกินตรงนี้มีทั้งหมด 17 ไร่
ลักษณะเป็นโนนสูง ทำนาข้าวไม่ได้แต่เพราะ
มีทฤษฎีใหม่ของในหลวง รัชกาลที่ 9 เป็น
แรงบันดาลใจ เลยอยากปรับพื้นที่นี้ให้เป็น
ไร่นาสวนผสม แม้จะถูกตัดทานจากพ่อตา
เพียงได้ก็ตาม

โจทย์ของพื้นที่โนนแบบนี้คือน้ำ พ่อสมพร
เลยประสานไปยังหมอดินอาสา ให้ช่วย
ทำเรื่องขุดสระให้ จากหนึ่งสระ ก็เพิ่มเป็นสอง
จนตอนนี้มีอยู่เกือบสิบสระ โดยมีบ่อใหญ่
ด้านหน้าแปลงเกษตรดึงน้ำจากห้วยทับทัน
เข้ามาพัก และกระจายน้ำเข้าสู่บ่ออื่นๆ

พื้นที่ส่วนที่อยู่ต่ำหน่อย พ่อสมพรเอาไว้
ปลูกข้าว กล้าย แล้วยังมีไผ่สามฤดู ด้านโน
เป็นสวนผลไม้ ขนุน มะไฟ มะม่วง ฝรั่ง
แล้วยังมีผักสวนครัว ทั้งตะไคร้ มะเขือ ถั่ว
พริก และอื่นๆ อีกหลายอย่าง

นอกจากมีน้ำเพื่อทำเกษตรแล้ว ในบ่อ
ยังมีปลา มีกบ แต่ละวันกินอยู่ในไร่นา
สวนผสมนี้ได้ ไม่ต้องใช้เงินแม้แต่บาทเดียว
จนพ่อตาที่เคยครหา กลับชมด้วยรอยยิ้ม
ยามที่ได้อาหารกลับเข้าสู่ครัวของบ้าน

พ่อสมพรเล่าต่อไปว่า ช่วงนี้เริ่มมองหา
เครื่องสูบน้ำตัวใหม่ที่มีกำลังมากขึ้น เพื่อ
เพิ่มประสิทธิภาพและลดระยะเวลาทำงาน
โดยตอนนี้มีพ่อสมพรกับลูกสาวคนเล็กมา
ทำงานอยู่ในสวน ผมพอจับความรู้สึกของแก
ได้ แกคงรู้สึกเสียดายที่ลูกสาวคนนี้เลือกเป็น
เกษตรกร แทนที่จะเรียนให้จบ แต่ที่สุดแล้ว
ทุกคนมีชีวิตของตัวเอง เราต่างต้องเคารพ
การตัดสินใจ

ในอีกมุมหนึ่ง ผมกลับคิดว่าเด็กคนนี้น่าสนใจ ในความกล้าที่จะแตกต่าง บนวินิทางที่น้อยคนนักจะเลือก ถ้าเอาจริงเอาจัง เพิ่มพูนความรู้ด้านเกษตร อย่างน้อยไม่อดตาย อาจอยู่รอดได้ดีกว่าคนที่มิไบบริญญาเสียอีก ช่วงนี้เธอเก็บมะไฟขายได้วันละหลายร้อย และซึ่มซึบความรู้จากพ่ออยู่ทุกวัน

ไร่นาสวนผสมแห่งนี้ไม่มีสารเคมี แต่ใช้ปุ๋ยหมักทำเองจากมูลวัวชั้นดีที่มีอยู่ ส่วนสารไล่แมลงใช้น้ำตะไคร้ต้มสุก สะเดา และบอระเพ็ด นำมาผสมในอัตราส่วน 1 แก้วต่อน้ำ 15 ลิตร นอกจากนี้ยังมีน้ำหมักหอยเชอรี่ที่ใส่สารเร่ง พด.2 พด.7 แล้วเติมกากน้ำตาลเพื่อไม่ให้เน่า จากนั้นนำมาผสมในอัตราส่วน 1 แก้วต่อน้ำ 15 ลิตร สำหรับฉีดบำรุงดิน บำรุงต้น โดยใช้ได้ทั้งกับไม้ผล ผักสวนครัว และข้าว

ผมทั้งที่พ่อสมพรทำแบบนี้มานานเกือบ 20 ปีแล้ว เรียกว่าซึ่มซึบปรัชญาของในหลวงรัชกาลที่ 9 มากกว่าคนที่มิไบบริญญาอย่างผม ซึ่งยังต้องซื้อข้าวถุงและผลไม้รถเข็นรับประทาน

ผมเดินชมสวน เต็มมะไฟกินจนพอใจ ตอนนั้นอากาศร้อน ได้กลิ่นขุ่นๆลอยโชยมา

ทั้งพ่อสมพรและลูกสาวต่างวิ่งหาต้นต่อ ขณะที่ผม่วนอยู่กับการถ่ายรูปมะไฟ พ่อสมพรกลับออกมาพร้อมขุ่นๆลูกเขื่อง ไม่มีมีดอยู่ใกล้มือ ลูกสาวแกว่าเคียวได้ จัดการผ่าขุ่นๆด้วยความทะมัดทะแมง เพื่อให้ผม พี่ๆ และพี่อ้อได้ซึ่ม ลูกนี้ถ้าไปแกะขาย ต้องได้เงินเข้ากระเป๋ามากกว่า 300 บาท แต่ทั้งสองแค่อยากให้ผมได้กิน เหมือนเป็นลูกเป็นหลานมาเที่ยวสวน กินกันไม่หมด ก็ใส่ถุงกลับไปให้ผมกินต่อ

เดินเข้าสวนอย่างคนแปลกหน้า แต่กลับออกไปอย่างญาติสนิทมิตรสหาย ผลไม้แน่นเต็มท้อง สองมือถือขุ่นๆซึ่ม แต่ที่มีค่ากว่าสิ่งอื่นใด คือแรงบันดาลใจจากความมุ่งมั่นและความกล้า ผมว่าลูกสาวแกว่าลูกสาวแกว่าได้ต้นของแท้...

น้ำหมักชีวภาพ

หมุน วงศ์สุโพธิ์

ทำนาทำไร่ต้องอยู่กับปุ๋ยกับยา เหมือนคนทำอาหารที่ต้องมีสารพัดตัวซุรส จุดหมายปลายทางถัดไปนี้ พี่ยุบอกว่าเป็นกลุ่มทำน้ำหมักชีวภาพ จากสวนของพ่อสมพรเดินทางต่อไม่ถึงสิบนาทีก็นำมาถึงศาลากลางบ้านอรุณรังษี หมู่ที่ 11 ที่นี้ใช้น้ำหมักชีวภาพกันอย่างแพร่หลาย เกือบทั้งหมู่บ้านก็ว่าได้

หมุน วงศ์สุโพธิ์ ผู้ใหญ่บ้าน พร้อมด้วยสมาชิก นั่งกันอยู่ใต้ชายคาของศาลากลางบ้าน ผมทิ้งตัวลงนั่งเก้าอี้ อากาศไม่ร้อนเท่าไรผมไม่รอช้า เริ่มสอบถามเรื่องราวของกลุ่มนี้

ในปี 2549 ทางอำเภอให้แกนนำในตำบลไปอบรมการทำน้ำหมัก แต่ความที่ตอนนั้นยังมีเครื่องหมายคำถามตัวโต ใจจึงยังรักมันกับเคมีที่ใช้ด้วยความเคยชิน จิตวิทยาว่าของแพงต้องดี ยิ่งคงหนักแน่น

กระทั่งในปี 2551 สำนักงานพัฒนาที่ดินพาผู้ใหญ่หมุนไปอบรมอีกครั้ง ได้นำหมักติดมือกลับมา ครั้งนี้เลยทดลองใช้และได้พบกับตาตัวเอง ใส่ข้าวก็งาม ใส่ผักก็งาม ผลผลิตจัดว่าดี ที่สำคัญคือช่วยลดรายจ่ายเรื่องปุ๋ยเคมี เมื่อเห็นผลอย่างนี้ ผู้ใหญ่หมุนจึงเรียกประชุมลูกบ้าน ด้วยช่วงหลังราคาข้าวตกต่ำทั้ง 65 ครัวเรือนในบ้านอรุณรังษีต่างได้รับผลกระทบ เลยลองชักชวนลูกบ้านทำน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้ในครัวเรือน

ครั้งแรกมาร่วมอยู่ 25 คน ลงขันเงินกันคนละ 500 บาท เพื่อซื้อถังหมัก ประกอบกับสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดศรีสะเกษสนับสนุน พต.2 และกากน้ำตาลมาให้ แล้วยังมีวัสดุดิบหลักซึ่งหาได้ทั่วไปอย่างหอยเชอรี่

ถึงตรงนี้ ยิ่งยง หวานลับ หนึ่งในสมาชิกกลุ่มเสริมให้ว่า สูตรการทำน้ำหมัก 30 10 10 คือหอยเชอรี่ 30 กิโลกรัม ต่อน้ำ 10 ลิตร และกากน้ำตาล 10 ลิตร ต่อมาก็เติมสารเร่งพด.2 จำนวน 1 ซอง หมักไว้ 15-20 วัน แต่ถ้าได้ถึง 20 วันจะให้ผลดีที่สุด จากนั้นกรองเอากากเนื้อออก แล้วรอกใส่ขวดไว้

เมื่อต้องการใช้ ให้นำมาผสมกับน้ำในอัตราส่วน น้ำหมัก 1 ส่วน ต่อน้ำ 5 ส่วน ใช้ฉีดพ่นตามดินแล้วไถกลบ เร่งรากของพืช โดยชาวบ้านนิยมใช้กับนาข้าว และผักสวนครัว

ผมเคยได้ยินเรื่องการใช้เศษอาหารในครัวเรือน แต่ที่ยังยงบอกว่า กลุ่มเคยทดลองระหว่างเศษอาหารกับหอยเชอรี่แล้ว พบว่าน้ำหมักจากหอยได้คุณภาพดีกว่า ปัญหา

อย่างเดียวคือกลิ่น เมื่อฉีดพ่นแล้วมีกลิ่นติดตัว พี่ยังยงเล่าว่า ตอนแรกเหมือนจะไม่เหม็น แต่พอหลงแปลง ฉีดไปแล้วแห้งติดอยู่กับตัว กลิ่นจะเริ่มออกมา

ผมพูดคุยศัพท์เพราะต่ออีกนิด อยากรู้ว่าราคาข้าวเป็นแบบนี้ชาวบ้านเป็นอย่างไรกันบ้าง พี่ยังยงตอบว่าพออยู่ได้ เลี้ยงวัว หมู ไก่เสริมกันไป แต่ที่ลำบากจริงๆ คือคนเป็นหนี้ ซึ่งเป็นกันแทบทุกคน หมุนเงินกันทุกบ้าน บางครั้งเกลียวก็หลุด

นั่นคือความจริงอันโหดร้าย อย่ว่าแต่ที่นี้เลย ผู้คนในเมืองหลวงก็ไม่ใช่น้อยหน้ากันสักเท่าไร ผมบอกแล้ว แล้วเดินทางกลับไปพักผ่อนที่ไฮมสเดย์...

ว่าด้วยสวัสดิการ

Welfare

เช้าวันใหม่ แดดร้อนจัดทีเดียว พี่ยุ
ติดเครื่องรถยนต์ เตรียมพาผมไปยังบ้าน
อีเซได้ หมู่ที่ 7 เพื่อไปเยี่ยมชมกลุ่มสวัสดิการ
หรือที่คุ้นกันว่าออมวันละบาท ผมคิดในใจว่า
เข้าทาง สบายแน่ มีเรื่องให้แลกเปลี่ยนด้วย
เยอะ แต่เอาเข้าจริงนี่ผิดถนัด เพราะออม
วันละบาทของตำบลอีเซเป็นมากกว่านั้น...

กองทุนเสริมสร้างชีวิตและสวัสดิการชุมชน

ทันทีที่ก้าวเท้าออกจากรถ **เชย ไสศรี** วางไม้กวาดเก็บเข้าที่แล้วมาต้อนรับผม เขาคนนี้เป็นประธานของกองทุนที่มีชื่อยาว แต่ไม่ถึงกับเหยียดว่า 'กองทุนเสริมสร้างชีวิต และสวัสดิการชุมชน'

พอดีว่าที่นี่เปิดทำการทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ตั้งแต่สามโมงเช้าถึงเที่ยง แล้ววันนี้ก็เป็น วันพุธ โชคดีที่เรามาถึงตอนเช้า เลยยังไม่มี ลูกค้า หรือถ้าให้ถูก ต้องบอกว่าสมาชิกเข้ามา ทำธุรกรรม

ตรงโต๊ะทำการมีเก้าอี้ 2 ตัว และป้าย ตำแหน่งวางอยู่ 2 ป้าย ป้ายหนึ่งของประธาน ส่วนอีกป้ายของการเงิน ระบุชื่อ **ทิสตยา พันพลู** โดยในวันที่เปิดทำการ จะเห็นทั้งสอง มาประจำอยู่ที่นี้ติดกับศาลากลางบ้านนั่นแหละ

นอกจากเป็นประธานแล้ว พ่อเขายังเป็น หมอเดินอาสา ซึ่งตอนนี้ควบตำแหน่งหมอเงิน ไปด้วย แกเล่าให้ผมฟังว่า ในราวปี 2551

คนตำบลไอ้เซมมีปัญหาหนี้สินรุงรัง ทาง ธ.ก.ส. อำเภอบัวชุมศรีสุวรรณ เลยประสานมายังนายกฯ สุวรรณ เพื่อผลักดันให้ตั้งกองทุนขึ้นในชุมชน เมื่อเห็นพ้องต้องกัน ทาง ธ.ก.ส.จึงพาไป ดูงานที่อำเภอราชไศล พ่อเขยบอกแบบไม่เม้ม เลยว่า ไม่ได้ไปดูอย่างเดียว แต่ไปเอาระเบียบ กฎเกณฑ์มาด้วย กลับมาก็เริ่มต้นตั้งคณะกรรมการ 2 ชุด ชุดบริหารและชุดที่ปรึกษา ชุดละ 15 คน โดยมีสโลแกนว่า 'ร่วมทุน รวมใจ รับผิดชอบต่อชุมชน'

สมาชิกยุคเริ่มต้นไม่ใช่ใครอื่นไกล กรรมการทั้ง 30 คนนี้แหละ ออมหุ้นกัน ได้เงินมา 3 พันกว่าบาท โดยช่วงนั้นคน ในชุมชนเดือดร้อนเรื่องหาเงินมาส่งกองทุน หมู่บ้าน ทาง ธ.ก.ส. จึงเสนอทางออก โดยให้ กรรมการกู้เงินจาก ธ.ก.ส.มา 5 แสนบาท คิดดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี แล้วนำมาปล่อยกู้ ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน

เชย ไสศรี

ดำเนินการได้ระยะหนึ่งก็เกิดการขยับขยาย กำหนดให้สมาชิกต้องออมหุ้น 100 บาท โดยเปิดรับหุ้นในเดือนมกราคม สมาชิกต้องฝากหรือถอนหุ้นภายในเดือนนั้น พ่อเชยบอกว่าหุ้นให้ปันผลงาม ปีหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ส่วนเงินฝากนั้นตามความสมัครใจ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากอยู่ที่ร้อยละ 2 โดยเปิดให้สมาชิกฝากถอนได้ทุกวันทำการ แต่ขอให้เหลือไว้ในบัญชีอย่างน้อย 10 บาท

ด้านเงินกู้ คณะกรรมการพิจารณาจากวัตถุประสงค์ ถ้าเครดิตดีก็ไม่มีปัญหา เสียดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน สำหรับลูกหนี้ที่มีปัญหา จะต้องมาเจรจาปรับโครงสร้างหนี้

เมื่อเข้าสู่ปีที่ 3 กองทุนเริ่มจัดสวัสดิการ โดยเก็บเงินสมาชิกปีละ 400 บาท ภายในเดือนมกราคมของทุกปี ผ่อนผันถึงเดือน

เมษายน เป็นการออมวันละบาท แต่ส่วนที่เก็บเกินมาทางกองทุนขอเป็นค่าธรรมเนียม

สำหรับสวัสดิการเกิด มอบ 1,000 บาท ให้มารดาและบุตร ผมแซวพ่อเชยว่า ถ้าแม่ได้ลูกแฝดจะอย่างไร แกหัวเราะ บอกว่าทำมายังไม่เคยเจอ ส่วนกรณีเจ็บป่วยต้องนอนโรงพยาบาล หากอายุสมาชิก 1-2 ปี ได้ 100 บาทต่อคืน อายุสมาชิก 3-4 ปี ได้ 150 บาทต่อคืน อายุสมาชิก 5-6 ปี ได้ 200 บาทต่อคืน และอายุสมาชิกตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป ได้ 300 บาทต่อคืน ปีละไม่เกิน 10 คืน ด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ สมาชิกต้องอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และมีอายุสมาชิกตั้งแต่ 5 ปี จึงจะได้รับปีละ 500 บาท แบ่งเป็นเข้าสมทบ 400 บาท และเข้าบัญชีอีก 100 บาท

สุดท้ายคือสวัสดิการเมื่อเสียชีวิต ถ้า

ทศตยา พันพลู

อายุสมาชิก 1-2 ปี ได้รับ 2,000 บาท
อายุสมาชิก 3-4 ปี ได้รับ 3,000 บาท
อายุสมาชิก 5-6 ปี ได้รับ 4,000 บาท
อายุสมาชิก 7-8 ปี ได้รับ 5,000 บาท
อายุสมาชิก 9-10 ปี ได้รับ 7,000 บาท และ
อายุสมาชิกตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป ได้รับ 10,000 บาท โดยในปี 2554-2556 กองทุนเคยได้รับเงินอุดหนุนรายหัว จากรัฐบาลและ อบต.อีเซ ตามโครงการสวัสดิการ 3 ขา

ปัจจุบันกองทุนมีบัญชีทรัพย์สินมากกว่า 3 ล้านบาท มีสมาชิกทั้งหมด 1,200 คน ส่วนใหญ่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. โดยแบ่งสัดส่วนผลกำไรในแต่ละปี ดังนี้ นำเข้าบัญชีสวัสดิการ ร้อยละ 30 ปันผลและดอกเบี้ย ร้อยละ 35 ทุนดำเนินการ ร้อยละ 20 และค่าดำเนินงาน ร้อยละ 15

ผมขอพ่อเซยดูบันทึกระเบียบของ กองทุนนี้ เห็นนิยามแปลกหูแปลกตาดี พ่อเซยเลยไล่เรียงให้ฟัง

“เงินสะสมชีวิต คือการฝาก คินทุนชีวิต คือการถอน ปัจจัยตอบแทน คือดอกเบียสะสมหุ้นส่วนชีวิต คือหุ้น รางวัลชีวิต คือเงินปันผล ปัจจัยเสริมสร้างชีวิต คือเงินกู้ คำบำรุง คือดอกเบียเงินกู้”

ไม่ทันไรก็มีคุณยายเข้ามาขอคินทุนชีวิต พ่อเซยและพี่ทศตยาเลยต้องกลับไปทำหน้าที่ของตนต่อ ทำให้ผมได้นายแบบนางแบบครบทีม ทั้งประธาน ฝ่ายการเงิน และสมาชิกกองทุน

ก่อนอำลาอีเซอย่างเป็นทางการ ผมขอพาไปเยี่ยมชมมโอมสเตอร์ย์ของตำบลอีเซ ดูว่า คนที่นี่เขาอยู่อย่างไร กินอย่างไร...

กิน อยู่ ที่อีสาน

Eat Am at E-say

อยู่ที่ตำบลอิเซมาหลายวัน แทบไม่ได้
ไปกินอาหารที่ร้านเลย เพราะพ่อกับพี่อ้อ
พาผมเลาะเข้าไปในครัวของแต่ละโฮมสเตย์
ที่สลับสับเปลี่ยนกันโชว์ฝีมือให้ผมได้ชิม คนที่นี่
กินอย่างไรก็ทำให้ผมกินอย่างนั้น พอกินเสร็จ
ก็เปิดบ้านดูกัน ว่าคนอิเซเขาอยู่อย่างไร...

โฮมสเตย์แม่ยรรยง

ทองใบ-ยรรยง พระทัต

หลังแรกนี้อยู่ในบ้านแปะ หมู่ที่ 4 ผมมา
กินข้าวกลางวันด้วย ที่นี่คือโฮมสเตย์ของ
ยรรยง-ทองใบ พระทัด ลักษณะเป็นบ้าน
สองหลังติดกัน หลังหนึ่งได้ถุนสูง อีกหลังเป็น
สองชั้นเต็ม ผมนั่งลงที่ได้ถุนของบ้านหลังเก่า
“หลังนี้เป็นบ้านเก่าแก่ของคุณแม่”
แม่ยรรยงบอก

ส่วนที่เปิดให้แขกพักคือบ้านหลังใหม่
ชั้นล่างต่อเติมและปูกระเบื้องสะอาดสะอาด
มีห้องนอนอยู่ 2 ห้อง เป็นห้องแอร์ 1 ห้อง
เวลาที่แขกมาพัก แล้วแต่ว่าจะเลือกนอน
ในห้อง หรือนอนที่ห้องโถง ซึ่งกว้างขวางและ
ทำความสะอาดอยู่เป็นประจำ

แม่ยรรยงเล่าว่า บ้านหลังเดิมนั้นไม่ได้ใช้
อยู่อาศัยแล้ว แต่เป็นบ้านที่แม่ของเธอ ซึ่ง
อายุกว่า 90 ปี ใช้ทำพิธีรำอ้อ เพื่อระลึกถึง
บรรพบุรุษ

นั่งอยู่สักพัก ตีมน้ำเย็นๆ จนชื่นใจแล้ว

แม่ยรรยงก็ยกสำรับใส่ถาดตราไก่มาวางบน
เตียงไม้ เสื่อรองพร้อมสรรพ เมนูวันนี้เป็น
ส้มมะม่วงไก่ ไช้เจียว ต้มไก่ และผักสด

พระเอกของมื้ออยู่ที่ส้มมะม่วงไก่ โดยนำ
ไก่ไปย่างให้สุกหอม ซอยมะม่วงเป็นเส้น
เผาซ่า หอมแดง นำมาตำ ผสมทุกอย่างเข้า
ด้วยกัน ใส่พริกป่น ข้าวคั่ว น้ำปลา น้ำปลาร้า
แล้วโรยด้วยใบสะระแหน่ ส่วนต้มไก่ที่ดูจะ
เป็นพระรอง เมนูนี้ทำง่ายและมีหลายสูตร
ของบ้านนี้ใส่ขา ตะไคร้ หอม ส้มมะขาม
ใบมะขาม พริกป่น ปูรงรสอีกรอบด้วยน้ำปลา
และเกลือ

ต่อด้วยของหวาน แม่ยรรยงปอกมะม่วง
ไว้ให้ แต่ที่จดจำจนชื่นใจคือ ก๋วยเต๋ม ซึ่ง
ใช้ก๋วยเต๋มน้ำว่าที่ยังห้าม ตัดจากเครือให้เหลือ
ขั้วมากหน่อย นำมาต้มในน้ำเดือด ใส่เกลือ
เล็กน้อย รอนจนเปลือกแตกก็เป็นอันรับประทาน
ได้ อร่อยเด็ดไปเลย...

โฮมสเตย์แม่נגเยาว์

หลังจากเดินป่า ผมมาแวะที่บ้านของ
นางเยาว์ สีตะริสุ บ้านหลังนี้เป็นบ้านสวน
อยู่ในหมู่บ้านหนองฮู หมู่ที่ 3 ต.ดริมน้ำ
ห้วยทับทัน บรยากาศดี ราคาหลักร้อย
วิวหลักล้าน ใครมาก็อยากพักที่นี่ แต่เจ้าบ้าน
ขอไม่รับแขกผู้หญิง เพราะเป็นบ้านสวน เกรงว่า
จะไม่ปลอดภัย

ป่าเยาว์ ผมเรียกตามพี่ๆ วันนี้แถมเตรียม
หมากย่างปามาให้ผมลองชิม เป็นลูกสีเหลือง
بيبแล้วมียางออกมา ช่างในมีเมล็ดหลาย
เมล็ด รสสัมผัสและรสชาติคล้ายมะไฟ เจ้าถิ่น
กลืนทั้งเม็ด แต่ผมใจไม่ถึงขนาดนั้น รับประทาน
เปรี้ยวหวานแล้วคายทิ้ง อร่อยดีเหมือนกัน
โดยป่าเยาว์ รวมถึงลูกสาว และหลาน จะ
พายเรือข้ามไปฝั่งตรงข้าม ซึ่งเป็นป่าไม้มะดัน
เพื่อเก็บผลหมากย่างปามารัด แล้วไปฝาก
ขายในหมู่บ้าน ผมยังเจอแกที่ร้านค้าตรงบ้าน
อีเซเลง หอบเอาหมากย่างมาขาย

บ้านนี้มีห้องนอนเพียงห้องเดียว ห้องน้ำ
ก็มีห้องเดียวเช่นกัน แต่ความที่ถูกใจใครต่อใคร
เลยมักจะติดสอยห้อยตามกันมาเยอะ จับจอง
ที่ว่างเป็นที่นอน ทำกับข้าวกับปลากินกัน
สนุกที่สุดแล้ว

ตอนที่ผมไป ป่าเยาว์ทำปลาเผา เป็นปลา
ตะเพียน ก้างเยอะหน่อย แต่มีของดีซ่อนอยู่
คือไข่ปลา ผมไม่เคยรู้ว่าปลาตะเพียนมีไข่
มากขนาดนี้ กินคนเดียวไม่หมด นอกจากนี้
ยังมียำไข่มดแดง แกงหน่อไม้ ทุกอย่างอร่อย
ยิ่งตอนที่กินข้าวกันนั้น ฝนตกลงมา ชวนให้
เจริญอาหารดี

ถ้าไม่มีแขก บางวันป่าเยาว์จะมานอนที่นี่
เพราะรอบบ้านมีสวนอยู่ แล้วยิ่งช่วงนี้ใกล้
หน้าฝน ป่าตรงข้ามคือชุมทรัพย์ชั้นดี ตอนที่
มีหมากย่าง อีกไม่นานจะมีเห็ด โดยเฉพาะ
เห็ดโคน ซึ่งทำรายได้เป็นกอบเป็นกำ

ที่นี่จัดเป็นโฮมสเตย์ชายทุ่ง เหมาะกับ
ชาลุยทั้งหลายทั้งปวง เพราะสามารถอยู่
ได้นาน อาหารมีพร้อม ชื้อมาทำกินเหมือนไป
ตากอากาศริมน้ำ กลางค้ำกลางคืนไม่ร้อน
นอนสบาย หากที่กินยุ่งมากก็เป็นอันหลับดี

ป่าเยาว์ยังเป็นมือทำอาหาร นอกจาก
ที่ผมได้กินวันนี้ ยังมีเมนูอื่นๆ ทั้งต้มปลา
ต้มไก่ น้ำพริก ป่าเยาว์บอกว่ามารอบหน้าจะ
ทำน้ำพริกยอดมะดันให้กิน โสภณาขนาดนี้
ผมต้องหาเวลามาแล้วล่ะ...

โฮมสเตย์อนุสรฯ

บ้านหลังนี้อยู่ข้างวิสาหกิจชุมชนร้านค้า
สวัสดิการบ้านแปะ เป็นบ้านของ อนุสรฯ
สายสินธุ์ ซึ่งอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ประดิษฐ์-
นงลักษณ์ สายสินธุ์ และลูกชายอีก 3 คน
ส่วนสามีของเธอทำงานที่ประเทศสวีเดน
โดยกลับบ้านเดือนละครั้ง

ที่อนุสรฯเล่าว่า บ้านหลังนี้เพิ่งสร้างได้
2 ปี บนที่ดินที่คนย้ายมาให้ เลยยังดูใหม่เอี่ยม
ผมได้ห้องพักชั้นบน สะอาดสะอาด มีเครื่อง
ปรับอากาศพร้อม ความจริงมีหรือไม่มีผมก็
นอนได้ แต่หน้าร้อนแบบนี้ มีย้อมดีกว่าไม่มี

ผมกินข้าวที่บ้านนี้บ่อยที่สุด เป็นอาหาร
ตามที่บ้านจัดไว้ให้ ที่นี้กินอย่างไร ผมก็กิน
อย่างนั้น มีทั้งแกงหน่อไม้ หมูทอด ผักผัก
ปลาทอด น้ำพริก และแกงจืด การมา
ศรีสะเกษยังทำให้ผมได้ความรู้ใหม่ว่า คนที่นี่
กินข้าวสวยเป็นหลัก ไม่ใช่ข้าวเหนียวอย่างที่
ผมเหมารวมทั้งภาคอีสาน

น้ำดื่มสะอาด ผลไม้มีให้ไม่ขาดสักมือ
เรียกว่าอึดท้องทั้งก่อนนอนและหลังตื่น
แถมยังหลับดีทุกคืน พอถึงคราวต้องบอกลา
ก็ใจหาย ผมยังจำได้ว่าเด็กๆ ออกมาส่งที่
หน้าประตู...

บทส่งท้าย

‘สบายดี :) อีซ’

The end

ผมจดจำทุกภาพและเรื่องราวของ
ตำบลฮีเซ่ได้ดี โดยเฉพาะมิตรภาพของ
คนที่นี่ ซึ่งมีความเกินกว่าคำขอบคุณที่ผม
เอื้อนเอ่ย

ทุกที่มีชีวิต มีเรื่องราวระหว่างทางแตกต่างกันไป ผมเดินทางกลับเข้าสู่เมืองใหญ่ ถึงบ้านตอนเช้า ขากลับนี้ฉลาดพอที่จะลงชุมชนทางบางชื่อซึ่งใกล้บ้านกว่ามาก นอนพักสายตาได้ครู่หนึ่งก็ตื่นมาต่อสู้กับเรื่องที่ประเดประดังเข้ามา เป็นชีวิตอีกแบบที่ผมชินชากับมันพอควร ครั้นมานั่งคิดถึงวันคืนที่โลดแล่นไปมาในถิ่นแคว้นแดนไกล เลยพาให้ใจชุ่มฉ่ำไม่น้อย

ทุกคนมีบ้าน เราจึงต้องกลับบ้าน เป็นเช่นนี้ต่อให้การงานนำพาการผจญภัยไกลเพียงใดที่สุดก็ยอมถอยกลับ หลังจากผมกลับถึงกรุงเทพฯ ไม่กี่วัน พี่-ยุภาพร แสงดาราก็เดินทางกลับบ้านที่จังหวัดขอนแก่น แต่ครั้งนี้พิเศษกว่าครั้งอื่นๆ เพราะกลับไปอยู่เป็นการถาวร อีเชกกลายเป็นอดีต เหลือเพียงเรื่องราว

แต่หนหลัง เจ้าตัวคงใจหาย เพราะอยู่มานานนับสิบปี

การเดินทางจึงเป็นการผากเรื่องราว ชีวิตและวิญญาณของตัวเองไว้ตามที่ต่างๆ ทุกก้าวย่าง ทุกปฏิสัมพันธ์ จะมีผู้คนจดจำได้นั้นทำให้เรามีตัวตนมากมายกระจายอยู่ในทุกที่ที่เคยไป

ผมนั่งดูภาพถ่ายและเรื่องราว ได้แต่หวังว่าวันหนึ่งจะได้ไปเที่ยวอีกครั้ง คิดฝันไว้ว่าจะเป็นไรด์ทริปย่อนรอยตัวเองจากเหนือจรดใต้ ค่ำไหนนอนนั่นตามสภาพ คิดไปก็สนุก แต่ทำจริงได้หรือไม่ วันหนึ่งก็มีแค่ตัวเองที่รู้คำตอบ ส่วนวันนี้ ผมกำลังก้มหน้าก้มตาบอกเล่าเรื่องราวของสัปดาห์ก่อน ที่ได้มาอาศัยอยู่ในตำบลเล็กๆ ซึ่งมีชื่อแปลกทูล่า 'อีเซ' เพื่อบอกกับใครต่อใครว่า มาเที่ยวที่นี่ สบายดีนะ...

ติดต่อ: องค์การบริหารส่วนตำบลอีเซ หมู่ที่ 5 ตำบลอีเซ อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ
จังหวัดศรีสะเกษ 33120 โทรศัพท์ 045-826-105